

İLETİŞİM VE GÖÇ ODAKLI BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN KÜRESEL PANORAMASI: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Halil İbrahim Koç*

GLOBAL PANORAMA OF COMMUNICATION AND MIGRATION STUDIES: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Özet

Bu araştırma, Web of Science (WoS) veri tabanında 1991-2026 (Ni-san) yılları arasında yayımlanan iletişim ve göç odaklı makale türündeki bilimsel yayınların küresel panoramasını bütüncül bir biçimde ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bölge, konu veya zaman aralığı bakımından daha dar kapsamlı çalışmaların aksine, bu çalışmada literatürün 35 yıllık serüvenine odaklanılmıştır. Bu durum araştırmanın özgünlüğünü ortaya koyarken, aynı zamanda çalışmanın iletişim ve göç odaklı literatürün küresel panoramasını ortaya çıkarmaya dönük amacı ise önemini göstermektedir.

Araştırma kapsamında 30 Nisan 2026 tarihinde WoS veri tabanı üzerinden herhangi bir zaman aralığı ve dil kısıtlaması olmaksızın tarama yapılmış, veri setinin hassasiyetini artırmak için ise çift katmanlı bir filtreleme stratejisi izlenmiştir. Bu çerçevede ilk aşamada göç olgusuna ilişkin anahtar kavramlar ("migration" OR "asylum seeker" OR "refugee") ile iletişimin araçsal ve kuramsal boyutuna dair anahtar kelimeler ("communication" OR "media" OR "new media" OR "social media" OR "digital media") "AND" operatörü ile birleştirilmiştir. Akabinde analizin disiplinler sınırlarını netleştirmek ve iletişim çalışmaları/bilimleri dışındaki yayınların veri setine dahil olmasını engellemek amacıyla WoS kategorisi "İletişim" (Web of Science Categories: Communication), belge türü ise "Makale" (Document types: Article) olarak filtrelenmiştir. Böylece literatürün en rafine ve konuyla doğrudan ilgili kümesine ulaşılması hedeflenmiş ve analize uygun bibliyografik veri seti (Full Record and Cited References) elde edilmiştir. Çalışma kapsamında 2115 (N) makaleden oluşan geniş ölçekli evren, bibliyometrik analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. WoS veri tabanından elde edilen veri setinin betimsel istatistiklerine yer verilen çalışmada, ayrıca VOSviewer yazılımı aracılığıyla kavramsal birliktelik (yazar anahtar kelimeleri), ortak atıf, kaynakların bibliyografik eşleşmesi ve ülkelerin ortak yazarlık ağları ilişkisel olarak analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular, ilgili konudaki yazının 2010 sonrası hızlı bir artış trendi yakaladığını ve yayın hacmi bakımından 2019 yılında tepe noktasına ulaştığını belgelemektedir. İlişkisel analiz sonuçları ise alanın odağında geleneksel kimlik, kültürlerarası uyum/entegrasyon ve medya çerçevesinden, dijital medya bağlamında nefret söylemi, kimlik müzakereleri, göç krizi, güvenikleştirme ve popülizm eksenli bir kayma yaşandığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte ortak atıf analizi ise, iletişim ve göç keşişimindeki literatürde kuramsal iskeletini eleştirel söylem odaklı dominyasyona sahip olduğunu ve dijitalleşme ekseninde yeni kuramsal blokların da oluşmaya başladığını göstermektedir. Bu noktada ilgili alanda Batı merkezli hegemonyanın sürdüğünü söylemek mümkündür. Benzer şekilde çalışmada ABD, Almanya, İngiltere ve İspanya gibi Batılı ülkelerin iş birliği ağlarında başı çeken ülkeler olduğu saptanmış; ayrıca Türkiye'nin ise bu ağı kritik bir köprü aktör olarak eklemeliği dikkat çekmiştir.

Sonuç olarak bu araştırma, iletişim çalışmalarının göçü sosyal bir olgu olmanın yanında, medya ve dijital kamusal alan bağlamında ele alınması ve yönetilmesi gereken bir "kriz nesnesi" olarak konumlandığını ortaya koymaktadır. Gelecekteki araştırmaların ise göç meselesini daha kapsayıcı perspektifle ve bilhassa dijital kamusal alan, sosyal medyada kurulan topluluk ilişkisi ağları ve göçmenlerin dijital özleşme süreçleri bağlamında ele alınması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: İletişim Çalışmaları, Göç, Bibliyometrik Analiz, Bilimsel Haritalama, Web of Science.

Abstract

This research aims to holistically reveal the global panorama of scientific publications in the form of articles focused on communication and migration, published in the Web of Science (WoS) database between 1991 and 2026 (April). In contrast to studies in the relevant literature that are narrower in terms of region, subject, or time interval, this research focuses on the 35-year journey of the literature. While this situation demonstrates the originality of the research, the study's objective to uncover the global panorama of communication and migration-oriented literature highlights its significance.

Within the scope of the research, a search was conducted on April 30, 2026, through the WoS database without any time interval or language restrictions, and a dual-layer filtering strategy was followed to increase the precision of the dataset. In this framework, in the first stage, key concepts related to the migration phenomenon ("migration" OR "asylum seeker" OR "refugee") were combined with keywords regarding the instrumental and theoretical dimensions of communication ("communication" OR "media" OR "new media" OR "social media" OR "digital media") using the "AND" operator. Subsequently, to clarify the disciplinary boundaries of the analysis and prevent publications outside of communication studies/sciences from being included in the dataset, the WoS category was filtered as "Communication" (Web of Science Categories: Communication), and the document type as "Article" (Document types: Article). Thus, the aim was to reach the most refined and directly relevant cluster of the literature, and a bibliographic dataset (Full Record and Cited References) suitable for analysis was obtained. Within the scope of the study, a large-scale universe consisting of 2,115 (N) articles was analyzed through the bibliometric analysis technique. Along with the descriptive statistics of the dataset obtained from the WoS database, relational analyses were conducted via VOSviewer software, targeting conceptual co-occurrence (author keywords), co-citation, bibliographic coupling of sources, and co-authorship networks of countries.

The findings document that the literature on the subject has caught a rapid growth trend after 2010 and reached its peak in 2019 in terms of publication volume. Relational analysis results reveal a structural shift in the field's focus from traditional identity, intercultural adjustment/integration, and media framing toward hate speech, identity negotiations, migration crisis, securitization, and populism within the context of digital media. Furthermore, co-citation analysis demonstrates that the theoretical backbone of the literature at the intersection of communication and migration is dominated by critical discourse approaches, while new theoretical blocks are starting to form on the axis of digitalization. At this point, it is possible to say that the Western-centered hegemony persists in the relevant field. Similarly, the study found that Western countries -primarily the USA, Germany, the United Kingdom, and Spain- lead the collaboration networks, while Turkey stands out as being integrated into this network as a critical bridge actor.

In conclusion, this research reveals that communication studies position migration not only as a social phenomenon but also as a "crisis object" that needs to be addressed and managed within the context of media and the digital public sphere. For future research, it is recommended to address the migration issue with a more inclusive perspective, particularly within the context of the digital public sphere, community relationship networks established on social media, and the digital subjectivization processes of migrants.

Keywords: Communication Studies, Migration, Bibliometric Analysis, Science Mapping, Web of Science.

*Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi, halil.ibrahim.koc01@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9536-7627

Makale Geliş Tarihi: 14.05.2026, Makale Kabul Tarihi: 15.06.2026

1. Giriş

İnsan topluluklarının mekânsal hareketliliğine işaret eden göç, gerek ortaya çıkışı gerekse doğurduğu sonuçlar bakımından çok boyutlu olarak ele alınması gereken bir olgudur. Nitekim bu olgu, salt mekânsal yer değiştirmeye değil; aynı zamanda dilin/söylemin, kimliğin ve temsilin yeniden inşa edildiği bir süreç karşılık gelmektedir. Öyle ki genelde toplumsal, ekonomik ve politik faktörlerin etkisiyle ortaya çıkan ve hem kaynak hem de hedef/ev sahibi ülkeleri etkileyen bu hareketlilikler (de Haas ve diğerleri, 2022), sürekli değişim içindeki tarihlerde, dillerde ve kimliklerde ikamet etmeyi zorunlu kılması bakımından bir yerden bir yere hareketlilikten çok daha fazlasını ifade etmektedir (Chambers, 2019). Farklılıkların karşılaşmasına zemin hazırlayan bu hareketlilikler, bu yönüyle anlamların farklı sınırlar içerisinde nasıl anlaşıldığını, çerçevelendiğini ve dönüştüğünü çözümlemeyi de gündeme getirmektedir. Dolayısıyla iletişim disiplini, bu sürecin anlamlandırmasında merkezi bir önemi haizdir. Zira iletişimin, göç bağlamında salt bilgi aktarım aracına ya da kitle iletişim araçlarının yürüttüğü mekanik bir bilgi verme faaliyetine indirgenmesi mümkün değildir. Aksine bu olgu, göçün mekânsal, sosyal ve politik sınırlarını sembolik düzeyde üreten, dönüştüren ve meşrulaştıran kurucu bir toplumsal pratik olarak görülmelidir. Kültürlerarası karşılaşmalardan ulusötesi ağların oluşmasına kadar göçün her evresinde, anlamın toplumsal olarak müzakere edildiği bir alan olan iletişim, ayrıca göç olgusunun bu düzlemde en etkin biçimde çözümlenmesi bakımından bir imkân olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada iletişim ve göç kesişimindeki küresel literatürün panoraması sorunsallaştırılmaktadır. Dolayısıyla ilgili literatürün küresel ölçekte bütüncül analizinin yapılmasının hedeflendiği bu çalışmada, iki ayrı çalışma alanının disiplinler arası etkileşimine odaklanılmaktadır. Bu çerçevede araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Web of Science (WoS)¹ veri tabanından elde edilen veri setinin betimsel istatistiklerine yer verilen çalışmada, ayrıca VOSviewer yazılımı aracılığıyla

kavramsal birliktelik (yazar anahtar kelimeleri), ortak atıf, kaynakların bibliyografik eşleşmesi ve ülkelerin ortak yazarlık ağları ilişkisel olarak analiz edilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, WoS veri tabanında 1991-2026 (Nisan) yılları arasında yayımlanan iletişim ve göç odaklı makale türündeki bilimsel yayınların küresel panoramasını, bütüncül bir biçimde ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, elde edilen nicel verilerin betimsel olarak sunulmasının yanı sıra, bibliyometrik haritalama tekniğiyle konunun teorik mimarisinin ve zaman içindeki tematik dönüşümünün deşifre edilmesi hedeflenmektedir. Literatürde göç ve iletişim alanlarıyla ilişkili yapılmış bibliyometrik çalışmalar mevcut olsa da (Camacho Estrada ve diğerleri, 2026; Zulianto ve diğerleri, 2025; Jiang ve diğerleri, 2024; Li ve diğerleri, 2024; Çelik, 2023), makro düzeyde doğrudan bu iki disiplinin kesişim kümesine odaklanan, geniş bir zaman aralığını kapsayan ve ilişkisel analiz derinliği sunan bütüncül bir araştırmanın eksikliği söz konusudur. Bu çalışma ilgili konuda küresel literatürün güncel panoramasını sunarak, bahsedilen boşluğu doldurması bakımından önem arz etmektedir.

1.2. Araştırma Soruları

Bu çalışmada iletişim ve göç kesişimindeki küresel literatürün panoramik görünümünü ortaya koymak amacıyla aşağıda yer alan soruların yanıtları aranmaktadır:

AS₁: WoS veri tabanında yer alan iletişim ve göç odaklı makalelerin yayın hacmi ve kronolojik gelişimi nasıldır?

AS₂: İlgili literatürün betimsel profili (indeks türleri, yayın mecraları, kullanılan diller ve atıf sayıları) ne yöndedir?

AS₃: WoS veri tabanında yer alan iletişim ve göç odaklı makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimelerin birliktelikleri (co-occurrence), hangi tematik kümeler altında toplanmaktadır ve bu kümeler kronolojik olarak nasıl bir dönüşüm sergilemektedir?

¹ Metnin devamında "WoS" şeklinde kısaltması kullanılmıştır.

AS₄: WoS veri tabanında yer alan iletişim ve göç odaklı makale türündeki literatürde en çok ortak atıf (co-citation) alan eserler ve yazarlar hangileridir?

AS₅: WoS veri tabanında yer alan iletişim ve göç odaklı literatürde, makaleler hangi ülkelerde yoğunlaşmakta ve bu ülkeler arasındaki iş birliği ağları (co-authorship) nasıl bir hiyerarşi sergilemektedir?

2. Literatüre İlişkin Bir Değerlendirme

Literatürde bibliyometrik analiz metoduyla iletişim ve göç kesişimindeki küresel yazının akademik eğilimlerini ve dönüşümlerini ele alan araştırma eksikliği, bu çalışmanın en önemli esin kaynağıdır. Öyle ki literatürde problematik ve metodolojik bakımdan bu çalışmaya benzer kısıtlı sayıda araştırmanın varlığı söz konusudur. Bu çalışmalardan olan Camacho Estrada vd.'nin 2026 yılında yaptıkları çalışmada; Latin Amerika'daki Venezuelalı göçmenlerin sosyal ağlardaki temsiline ilişkin konulara odaklanan literatürün yayın hacmi bakımından gelişimi, tematik yapısı ve zamansal-mekansal örüntülerinin belirlenmesi amaçlanmıştır (Camacho Estrada ve diğerleri, 2026). İlgili çalışmada veriler sadece WoS, Scopus, Google Scholar gibi akademik veri tabanlarından değil; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu (ECLAC) gibi uluslararası kuruluşların teknik raporlarından ve veri havuzlarından da sistematik olarak toplanmıştır. Bölgesel olarak Latin Amerika'ya (özellikle Kolombiya, Ekvador, Peru, Brezilya, Şili, Arjantin) odaklanılan çalışmada, 2016 ve 2025 yılları arasındaki dönem taranmıştır. Araştırmada konuyla ilgili yayın hacminin artış trendinin 2019 yılında başladığı, 2022-2023 döneminde ise bu artışın tepe noktasına ulaştığı görülmüştür. Bununla birlikte çalışmada insan, göç ve sosyal medya kavramlarının sıklıkla öne çıktığı dikkat çekerken, aynı zamanda Covid-19 pandemisi sonrası yayınlar ile pandemiye ilişkin yaklaşımların konuya ilişkin tartışmaları sağlık, toplumsal cinsiyet ve temel haklar ekseninde bir disiplinler arası zemine taşıdığı saptanmıştır (Camacho Estrada ve diğerleri, 2026).

Göçmen işçilerin sosyal medya bağlamındaki iletişimine/etkileşim pratiklerine odaklanan bir başka araştırma, 2025 yılında Zulianto vd. tarafından gerçekleştirilmiştir (Zulianto ve diğerleri, 2025). Konuyla ilgili akademik eğilimleri saptama-

mak ve iş birliği ağlarını ortaya koymak amacıyla bibliyometrik analizin yanında tematik analizin de kullanıldığı çalışmada, veri seti Scopus veri tabanı üzerinden İngilizce dilindeki makalelerin toplanmasıyla oluşturulmuştur. Coğrafi sınır gözetmeksizin küresel ölçekte gerçekleştirilen ve "sosyal medya" ile "göçmen işçiler" anahtar kavramlarıyla yapılan tarama, 2015-2025 (Mayıs) dönemini esas almaktadır. Araştırmada göçmen işçiler ve sosyal medya etkileşimine odaklanan yayın sayısının artış trendinin istikrarlı olduğu, bilhassa bu artışın 2021 ve 2023'te daha keskin biçimde gerçekleştiği görülmüştür. Bununla birlikte küresel literatüre katkıda ise Çin ve Hindistan başı çekmektedir. Öte yandan ilgili çalışmada veriler üzerinde yapılan tematik analizde ise; göçmen işçilerin iletişimi, emek savunuculuğu, kimlik müzakereleri ve bu ortamlarda kurdukları ilişki ağları ile birbirlerine sosyal destek sağlamaları bakımından sosyal medyanın hayati rolüne yoğun bir biçimde vurgu yapıldığı saptanmıştır. Yazarlar ayrıca çalışmada, artan iş birliği ve yayın hacmine rağmen, sosyal politikalara yön verebilecek nitel ve disiplinler arası araştırmaların daha fazla yaygın hale getirilmesinin gerekli olduğunu da tespit etmişlerdir (Zulianto ve diğerleri, 2025).

Bunların dışında literatürde iletişim ve göç konusuyla teorik veya disiplinler bakımından ilgili olabilecek başka çalışmaların varlığından da söz etmek mümkündür. Bu bağlamda Jiang vd. tarafından 2024 yılında yapılan çalışmada, göç meselesi bireylerin (mülteciler, göçmenler, uluslararası öğrenciler ve ulusötesi çalışanlar) kendi ülkelerinden ayrılıp yeni bir sosyokültürel ortama yerleştiklerinde yaşadıkları kültürlerarası uyum bağlamında incelenmiştir (Jiang ve diğerleri, 2024). Bu bakımdan söz konusu araştırmanın, konusu itibarıyla göç araştırmaları ile iletişim alanındaki kültürlerarası iletişim çalışmalarının kesişiminde yer aldığını söylemek mümkündür. Bibliyometrik analiz yöntemine dayanan bu çalışmada veriler ise WoS veri tabanından 2003-2023 yıllarını kapsayacak şekilde "yeni medya", "sosyal medya" ve "kültürlerarası uyum" gibi anahtar kelimelerle/terimlerle tarama yapılarak toplanmıştır. Çalışmada konuyla ilgili yayın sayısının 2017'den itibaren hızlı biçimde arttığı, 2021 yılının ise yayın hacmi bakımından tepe noktası olduğu görülmüştür. Ülkeler bazında ilgili yazına katkıda sırasıyla ABD, Çin, Birleşik Krallık, Avustralya ve İspanya başı çekmekteyken; yayın başına atıf ortalamasında ise Almanya lider konumdadır. Araştırmada analiz edilen verilere

göre ilgili literatürün kültürlerarası iletişim, sosyal medya kullanımı, internetin kültürlerarası davranış ve etkileri, ergenlerde ruh/beden sağlığı, kültürel farklılıklar ve göçmenlerin kültürleşme süreçleri temalarında yoğunlaştığı görülmüştür. Yazarlar son olarak yazındaki araştırma eğiliminin gelecekte özellikle uluslararası öğrencilerin sosyal medya kullanımları ile psikolojik uyum sorunlarına kayacağını öngörmektedir (Jiang ve diğerleri, 2024).

Li vd. tarafından 2024 yılında yapılan bir çalışmada ise, dezavantajlı/marjinalize edilmiş grupların küresel medyadaki temsiline dair güncel literatürün bibliyometrik analizi yapılmıştır (Li ve diğerleri, 2024). Bu çalışmada göçmenler ve mülteciler, ana akım topluma kıyasla medyaya erişimde eşitsizlik yaşayan ve ötekileştirilen gruplar olduğu için marjinalize edilmiş gruplar arasında değerlendirilmektedir. Bu yönüyle bu çalışmanın da iletişim ve göç kesişimindeki yazın içinde ele alınması mümkündür. Bibliyometrik analiz metoduna dayanan araştırmada, konuyla ilgili güncel literatürün mevcut durumunu, eğilimlerini ve gelecekteki yönelimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Verilerin Scopus veri tabanı üzerinden "marjinalleştirilmiş topluluklar", "azınlıklar", "kırılgan gruplar", "kitle medyası", "sosyal medya" gibi anahtar kelimelerle toplandığı araştırmada, 2014-2023 dönemindeki İngilizce dilinde yayımlanan dergi makaleleri (N=660) analiz edilmiştir. Çalışmada özellikle göç odağında elde edilen sonuçlar dikkat çekmektedir. Öyle ki literatürde en fazla atıf alan ilk beş makaleden birinin, 2015 yılında yayımlanan ve göçmenler ile azınlıkların medya temsilleri ve kamusal alana katılımları üzerine bir araştırma olduğu görülmüştür. Yazarlar ise bu durumdan hareketle göçmenlerin medyadaki temsili meselesinin, bu alandaki en köklü ve etkili konulardan biri olduğunu vurgulamışlardır. Bununla birlikte daha önce kitle iletişim araçları eksenli literatürün etnik azınlıklara odaklandığının belirtildiği çalışmada, 2017-2019 döneminde ise spesifik olarak mülteciler konusuna odaklanılmaya başlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada mültecilerin sosyal medya platformları ile geleneksel medyada olumsuz temsil edildiği, ötekileştirilip marjinalleştirildiği ve böylece göçmenlere/mültecilere yönelik yabancı düşmanlığının ve nefret söyleminin nasıl tetiklendiğine ilişkin

çalışmaların yoğunluğuna vurgu yapılmıştır (Li ve diğerleri, 2024).

Bu çalışmanın ana odağını teşkil eden iletişim ve göç literatürüyle ilgili olabilecek bir başka araştırma ise Çelik tarafından 2023 yılında gerçekleştirilmiştir (Çelik, 2023). Küresel göçün ortaya çıkardığı sorunların yabancı düşmanlığını tetikleyen bir faktör olduğuna vurgu yapılan bu çalışmada, bilhassa 2011 yılındaki Suriye Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan yeni küresel göç dalgasının güvenlik çerçevesine oturtulduğu ve politik söylemlerin etkisiyle de yabancı düşmanlığının sosyal medya platformlarında daha görünür hale getirildiği belirtilmiştir. Bu bakımdan çalışma, her ne kadar sosyal medya ve zenofobi gibi daha spesifik konulara odaklanıyor olsa da, iletişim ve göç odaklı literatürün içinde de değerlendirilmesi mümkündür. Öte yandan bibliyometrik analiz yöntemi ve bilimsel haritalama metoduna dayanan araştırmada veriler, WoS veri tabanı üzerinden küresel ölçekte ve 1995-2023 (Nisan) dönemini kapsayacak şekilde "yabancı düşmanlığı (xenophobia)" ve "sosyal medya" anahtar kelimeleriyle tarama yapılarak elde edilmiştir. Çalışmada yabancı düşmanlığına ilişkin yayın sayısının özellikle 2018-2023 (Nisan) yıllarında ciddi ivme kazandığı ve 2021'de ise zirveye ulaştığı görülmüştür. Araştırmada yapılan analizlerde uluslararası göç olgusunun sosyal medya ve yabancı düşmanlığı ilişkisini inceleyen yayınlarda en çok odaklanılan ve güçlü ağ bağlantılarına sahip öncelikli konulardan olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte 2020 yılından sonra ilgili literatürdeki araştırma eğilimlerinde, Covid-19 pandemisi odağında bir dönüşümün yaşandığı, sosyal medya platformlarında ötekileştirilme ve yabancı imgesinin "virüs taşıyıcısı" bağlamında üretilmesinin daha fazla gündeme gelmeye başladığı ortaya konmuştur. Yazar son olarak sosyal medyanın yabancı düşmanlığını görünür kılmada oldukça etkili olduğunu, ancak doğrudan yabancı düşmanlığı ve sosyal medya ilişkisini inceleyen yayın sayısının² yetersiz olduğunu ve bu konuda literatürde bir boşluk bulunduğunu belirtmiştir (Çelik, 2023).

Küresel literatürde bibliyometrik analiz metoduyla geleneksel ve dijital medya bağlamında göç olgusunun ele alındığı, ancak verilerin akademik veri tabanlarından ziyade gazeteler, internet ha-

² İlgili araştırmada N=82 olarak bulunmuştur (Çelik, 2023).

ber siteleri gibi ortamlardan toplandığı başka araştırmalar (Erhard ve diğerleri, 2022; Selva & Recordà, 2018) mevcut olsa da, bu çalışmanın küresel yazının sistematik ve bütüncül değerlendirilmesi amacının dışında kaldığı için bunlar değerlendirilmemiştir.

Literatürde konuyla ilişkili mevcut bibliyometrik çalışmaların genel profiline bakıldığında, bu araştırma ile söz konusu çalışmaların kapsamı, zaman aralığı, araştırma evreni ve veri seti veya odaklanılan konu bakımından farklar öne çıkmaktadır. Zira literatürdeki çalışmalar ya belirli coğrafyalara (Latin Amerika gibi), ya belirli gruplara (göçmen işçiler, uluslararası öğrenciler, marjinal/dezavantajlı gruplar) ya da spesifik konulara (yabancı düşmanlığı, kültürlerarası uyum) odaklanmaktadır. Dolayısıyla bu durum, yaklaşık 35 yıllık iletişim ve göç kesişimindeki küresel yazının panoramasını çok boyutlu ağ analizleriyle bütüncül bir biçimde ele alması bakımından bu araştırmanın özgün değerini ortaya koymaktadır.

3. Yöntem

Bu çalışmada WoS veri tabanındaki iletişim ve göç odaklı küresel literatürün panoramasını ortaya çıkarmak amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz tekniği esas alınmıştır. Bir tanıma göre bu analiz; sistematik literatür taramasından farklı olarak bir alanın güncel durumuyla ilgili biçimsel ve nicel veri elde etmede kullanılan ve görselleştirme yazılımlarıyla akademik trendleri izlemeyi kolay hale getiren analitik bir metottur (Dirik ve diğerleri, 2023). R ve VOSviewer gibi araçlar ile WoS, Scopus ve Google Scholar gibi veri tabanlarının gelişimi, erişilebilirliği ve kolay kullanılabilirliği gibi pek çok değişken sayesinde, büyük miktardaki bilimsel verinin işlenmesi ve değerlendirilmesinde son yıllarda trend haline gelen bu yöntem (Passas, 2024; Doulani, 2021), araştırmacıların belirli bir alandaki bilgi üretiminin özelliklerini (yazar, kurum, ülke, atıf, ortak yazarlık ve atıf, kavramsal birliktelik vb.) inceleyerek entelektüel mimariyi keşfetmesine önemli katkılar sunmaktadır. Dolayısıyla iletişim ve göç odaklı literatürün entelektüel yapısını keşfederek küresel ölçekte panoramasını ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma kapsamında, betimsel istatistikler ve ilişkisel ağ analizleri (bibliyometrik

haritalama) kullanılmıştır.

Araştırmada analiz edilen veriler, dünya genelinde en prestijli ve yüksek etki faktörlü dergileri indeksleyen bir veri tabanı olarak kabul edilen WoS üzerinden toplanmıştır. Söz konusu veri tabanının bu çalışmada veri kaynağı olarak tercih edilmesinde, WoS veri tabanının sunduğu verilerin bibliyometrik haritalama yazılımlarından VOSviewer ile tam uyumu ve SSCI, AHCI ve ESCI gibi yüksek nitelikli indeksleri barındırması belirleyici olmuştur.

Veri toplama süreci, 30 Nisan 2026 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Daha önceki tarihlerde taramalar yapılmış ve yeterli oranda veriye ulaşılmış olsa da veri tabanının dinamik yapısı nedeniyle en güncel veriye ulaşmak için belirtilen tarihteki taramada elde edilen veriler analize dahil edilmiştir. WoS veri tabanında yer alan tüm çalışmalara erişebilmek ve ilgili yazının küresel panoramasını ortaya koymak amacıyla zaman aralığı ve dil kısıtlaması yapılmamış, tarama sonucu elde edecek veri setinin hassasiyetini artırmak için ise, çift katmanlı bir filtreleme stratejisi izlenmiştir. Bu kapsamda ilk aşamada Boolean mantığına³ dayanarak göç olgusuna dair anahtar kelimeler ("migration" OR "asylum seeker*" OR "refugee*") ile iletişimin araçsal ve kuramsal boyutuna dair anahtar kelimeler ("communication" OR "media" OR "new media" OR "social media" OR "digital media") "AND" operatörü ile birleştirilmiştir. Akabinde analizin disiplinler sınırlarını netleştirmek ve iletişim çalışmaları/bilimleri dışındaki alanlarda yer alan yayınların veri setine dahil olmasını engellemek amacıyla WoS kategorisi "İletişim" (Web of Science Categories: Communication), belge türü ise "Makale" (Document types: Article) olarak filtrelenmiştir. Böylece literatürün en rafine ve konuyla doğrudan ilgili kümesine ulaşılması hedeflenmiş ve analize uygun toplam 2115 (N) adet bibliyografik veri seti (Full Record and Cited References) elde edilmiştir.

3.1. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, VOSviewer (Version 1.6.20) programına aktarılmadan önce, analizin yapı geçerliğini ve verilerin tutarlı bir biçimde sınıflandırılarak analiz güvenilirliğini sağlamak amacıyla Microsoft Excel yardımıyla "Thesaurus"

³ Boolean mantığı, bilgisayar biliminde "AND", "OR" ve "XOR" gibi mantıksal işlemleri içeren bir dizi talimatı ifade etmektedir (ScienceDirect, 2026).

(Eş Anlamlılar Sözlüğü) işleminden geçirilmiştir. Bu aşamada yazım farklılıklarından ("Identity"→"identity") doğan karmaşanın giderilmesi için yanı sıra eş anlamlı terimler/kelimeler tek bir anahtar kelimeye atanarak ("digital communication"→"digital media", "mass media"→"media" vb.) standardize edilmiştir. Ayrıca VOSviewer aracılığıyla elde edilecek bibliyometrik ağ haritalarının daha rafine ve anlaşılır bir yapıya kavuşturulması amacıyla "social media", "alternative media", "internet", "online platforms" gibi terimler "digital media", "forced migration", "immigrant", "refugee", "migrant workers", "asylum seeker" gibi kavramlar ise "migration" üst kavramı altında birleştirilmiştir. Böylece aynı olgunun farklı teknik ve kavramsal katmanlarını ifade eden terimlerin disiplinler bağlamındaki ortak paydaları esasında frekans bölünmesi engellenerek, bilimsel haritalamadaki düğüm (node) ağırlıklarının gerçeği yansıtması ve görsel okunabilirliğin artırılması hedeflenmiştir.

Çalışmada veri seti üzerinde betimsel analiz ve ilişkisel analiz olmak üzere iki temel analiz uygulanmıştır. İlk aşamada çift katmanlı filtreleme stratejisi ile rafine edilen veriler, WoS üzerinden dışarı aktarılmış (Export Refine) ve yayınların yıllara (Şekil 1), WoS indekslerine (Tablo 1), en yüksek yayın hacmine sahip ilk 10 kaynağa (Şekil 2), dillerine (Şekil 3), ilk 10 ülkeye göre yayın hacmine ve makale başına atıf ortalamasına (Şekil 4) ve ilgili disiplin kategorilerine (Şekil 5) göre dağılımlarını gösterecek şekilde tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

İkinci aşamada ise veri setinin ilişkisel analizi VOSviewer yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede veriler üzerinde Kavramsal Birliktelik (Co-occurrence – Author keywords), Ortak Atıf (Co-citation – Cited references), Bibliyografik Eşleşme (Bibliographic coupling – Sources) ve Ortak Yazarlık (Co-authorship – Countries) analizleri uygulanarak elde edilen ağ haritaları üzerinden

alanın entelektüel mimarisi deşifre edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Kısıtlılıkları

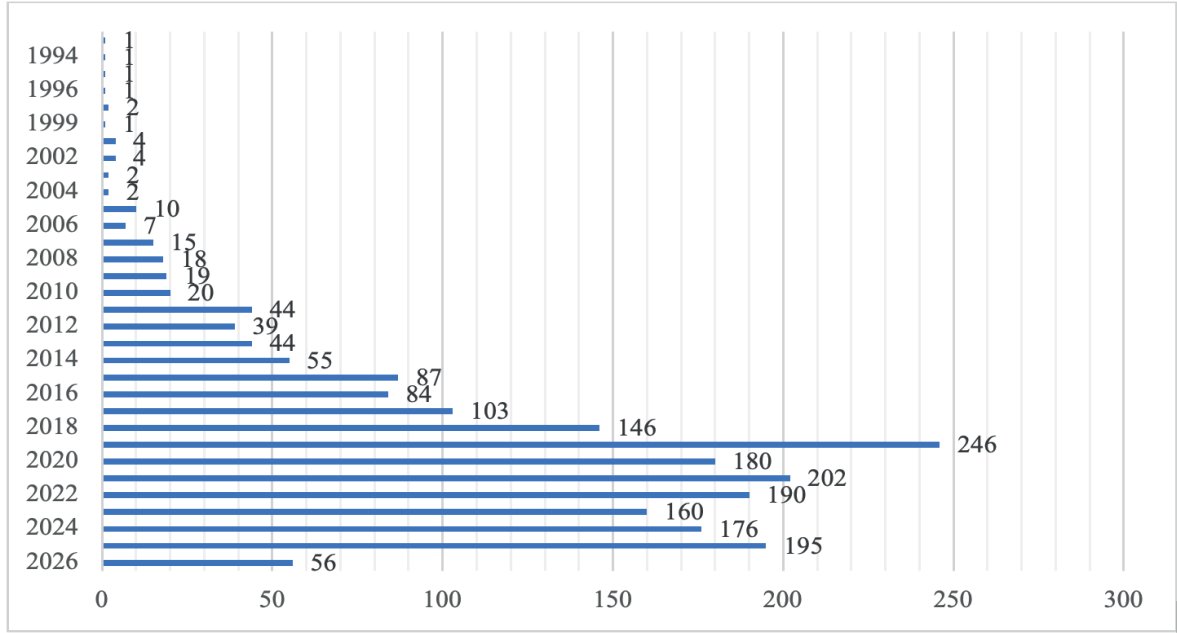
Bu araştırma, iletişim ve göç kesişimindeki literatürün küresel panoramasını sunma iddiası taşısa da bazı kısıtlılıklara sahiptir. Bu noktada öncelikle veri setinin WoS ile sınırlı tutulmasıyla Scopus, Google Scholar gibi diğer indekslerde yer alan çalışmalar kapsam dışında bırakılmıştır. Bununla birlikte analizin "Communication" kategorisiyle filtrelenmesi, iletişim alanıyla ilgili konuları içeren, ancak farklı disiplinlerde tasnif edilen yayınların veri setine dahil olmasını engellemiştir. Ayrıca 2026 yılının verilerinin sadece ilk dört ayı kapsamı ise, bu yılın toplam yayın ve atıf performansının tam olarak yansıtılması bağlamında araştırmanın bir başka kısıtıdır.

4. Bulgular

Bu bölümde analizler sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiş olup, tablolar ve grafikler yorumlanmıştır.

4.1. Örneklemin Betimsel Profili

Çalışmanın bu bölümünde, uygulanan çift katmanlı filtrelemeyle elde edilen ve iletişim ile göç kesişimindeki küresel literatürü temsil eden 2115 (N) makalenin genel bibliyografik görünümü sunulmaktadır. VOSviewer aracılığıyla gerçekleştirilecek olan ilişkisel ağ analizlerine geçmeden önce, araştırma evreninin temel karakteristiğini, boylamsal olarak yayın hacmi ivmesini ve yapısal dağılımı saptamak, konunun genel taksonomisini ve ampirik zeminini ortaya koymak bakımından önem arz etmektedir. Bu kapsamda iletişim ve göç odaklı küresel literatürün 1991'den günümüze kadar olan kronolojik gelişimi, WoS indekslerine ve dillerine göre dağılımı, en yüksek düzeyde yer aldığı kaynakları, ülkelere göre yayın kapasiteleri ve atıf ortalamaları betimsel istatistikler aracılığıyla sistematik olarak analiz edilmiştir.

Şekil 1. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı (1991-2026)

WoS veri tabanındaki iletişim ve göç odaklı literatürün kronolojik seyri incelendiğinde, konuyla ilgili ilk makalenin ($f=1$) 1991 yılında yayımlandığı görülürken, araştırma evrenindeki en yüksek yayın hacminin olduğu 2019 yılına ($f=246$) ait yükseliş ise, radikal bir sıçrama olarak dikkat çekmektedir. Bu bağlamda küresel ölçekte kitlesel göç hareketliliklerinin yoğunluğunun bu durumda etkisi olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Nitekim Birleşmiş Milletler'in uluslararası göç akışlarına ve demografik verilerine ilişkin yayımladığı raporlarda da görüleceği üzere, bilhassa 2005'ten 2024 yılına kadar geçen sürede dünyadaki göçmen stoğunun her beş yıllık periyotta yaklaşık 30 milyon düzeyindeki artış trendi (International Organization for Migration [IOM], 2026;

United Nations Department of Economic and Social Affairs [UN DESA], 2026), ilgili alanlarda konunun sorunsallaştırıldığını göstermektedir.

2020 ve sonrasında küresel pandemi koşullarına rağmen yayın üretim ivmesinin artış trendi ise, iletişim alanındaki göç çalışmalarının dijital iletişim, ulusötesi ilişki ağları, dezenformasyon, mezenformasyon ve etik tartışmaların eklemlenerek dinamizmini koruduğunu kanıtlamaktadır. Öte yandan bu çalışma özelinde 2026 yılının verilerinin, bu yılın nisan ayı itibarıyla henüz tamamlanmamış olmasına rağmen mevcut ivmesini koruduğunu ve bu yönüyle konunun iletişim alanındaki güncelliğini yitirmediğini söylemek mümkündür.

Tablo 1. Yayınların WoS İndekslerine Göre Dağılımı (1991-2026)

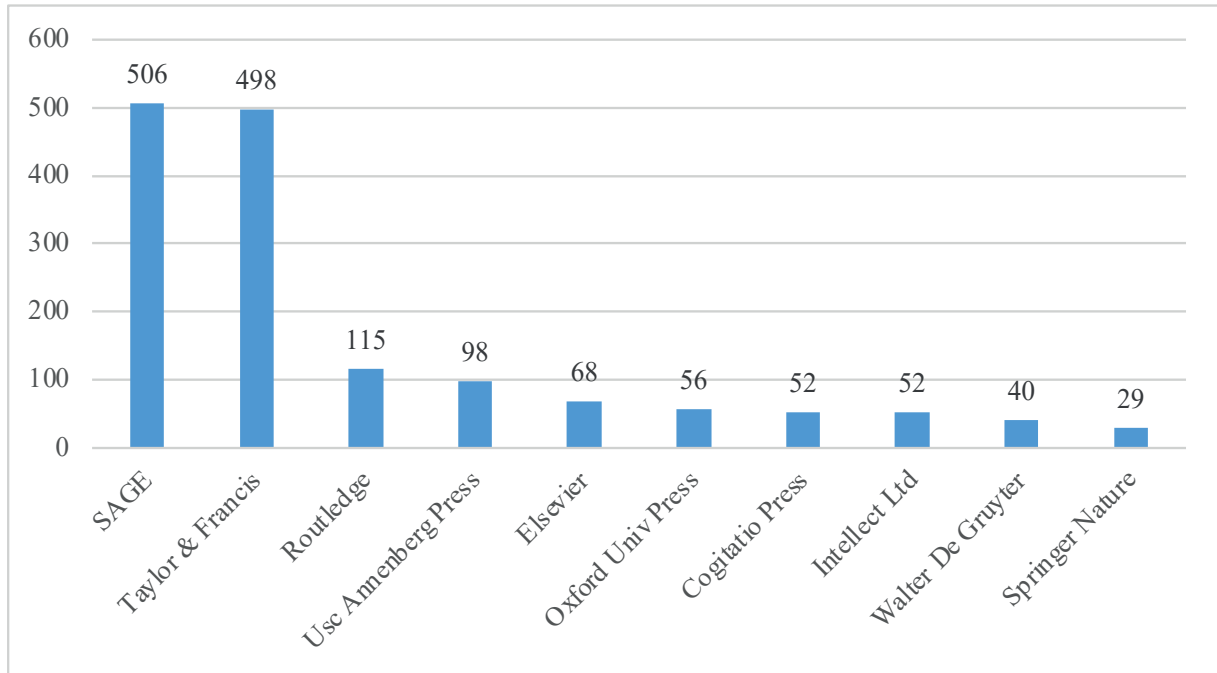
WoS İndeksleri	Frekans (f)
Social Sciences Citation Index (SSCI)	11
Emerging Sources Citation Index (ESCI)	646
Book Citation Index – Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH)	300
Arts & Humanities Citation Index (AHCI)	134
Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED)	5
Book Citation Index – Science (BKCI-S)	4
Conference Proceedings Citation Index–Social Science&Humanities	3
TOPLAM	2261 (N)

WoS veri tabanında yapılan tarama sonucunda iletişim ve göç kesişimindeki literatürde yer alan toplam çalışma sayısı 2155 (olarak belirlenmiş, buna karşın indeks türlerine göre sayısal dağılımın toplamının ise 2261 (olduğu görülmüştür. Bu sayısal farklılık, bazı makalelerin taranan dergilerin kapsamı gereği birden fazla indekste eş zamanlı olarak yer alması nedeniyle ortaya çıkan çift indeksleme (dual-indexing) durumundan kaynaklıdır. Dolayısıyla bu durum, iletişim ve göç çalışmalarının disiplinler arası doğasının hibrit bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Tablo 1'deki veriler değerlendirildiğinde, araştırma evrenini oluşturan makalelerin WoS indekslerine göre dağılımı, alanın akademik görünürlüğü ve niteliksel katmanları hakkında önemli bir fikir sunmaktadır. Öyle ki dağılımda en dikkat çekici payın ESCI ($f=646$) indeksine ait olması, ilgili literatürün büyük kısmının yükselen ve dinamik bir havuzda kümelendiğine ve geleneksel ana akım dergilerden ziyade yeni nesil tematik yayın mecralarında kendine daha geniş yer bulduğuna işaret etmektedir.

Öte yandan BKCI-SSH ($f=300$) ve BKCI-S ($f=4$) indekslerinin her ikisinin toplamı sonucu görülen ağırlık, meselenin sosyal bilimlerde sadece makale düzeyinde değil, kitap bölümü formatında da akademik dolaşıma sahip olduğunu göstermektedir.⁴ AHCI ($f=134$) indeksindeki oran ise konunun aynı zamanda insani bilimler perspektifiyle tartışıldığını kanıtlamaktadır.

Çalışmaların WoS indeks türlerine göre dağılımlarında SSCI ($f=11$) ve SCI-Expanded ($f=5$) indekslerindeki makalelerin görece düşük frekansı, araştırmada dikkat çeken bir başka bulgudur. Bu veriden hareketle yaklaşık 35 yıllık literatürün yayın hacmi önemli düzeyde bir boyuta ulaşmasına rağmen, çalışmaların en prestijli indeksler olarak kabul edilen SSCI ve SCI-Expanded indekslerine sınırlı düzeyde girdiği söylenebilir. Bu noktada ilgili literatür, ESCI ve kitap serileriyle güçlü ve geniş denilebilecek bir akademik çepere kavuşmasına karşın, henüz WoS veri tabanı özelinde en üst düzey indekslerde konsolide olamamıştır.

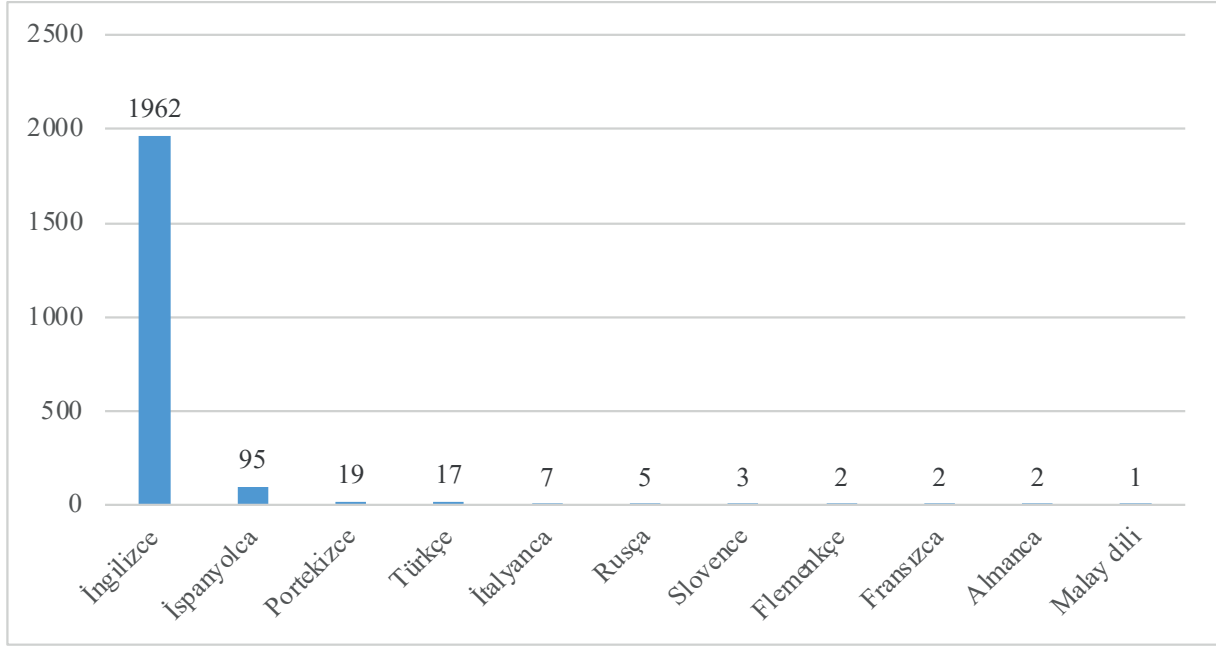
Şekil 2. Yayınlarına Kaynaklarına Göre Dağılımı (İlk 10)

⁴ Sosyal bilimler alanında bazı kaynaklar yayın türü bakımından kitap gibi ciltlendiği gibi, içinde bağımsız makaleler de barındırmaktadır. WoS veri tabanı bu tür çalışmaları "makale" olarak etiketlese de, Book Citation Index (BKCI) indeksinde de taramaktadır. Diğer bir ifadeyle bazı makaleler periyodik olarak yayımlanan dergilerde değil, kitap serisi içerisinde yer alabilmektedir. Dolayısıyla BKCI-SSH ($f=300$) indeksinde yer alan tüm çalışmalar sadece kitap bölümü değildir.

Şekil 2 incelendiğinde ilgili literatürün yayınlandığı mecralar ve bu mecraların yayınevleri görülmektedir. Yayın hacmine göre ilk 10 mecranın yer aldığı bu grafik, konuyla ilgili akademik bilgi üretimindeki kurumsal yoğunlaşmayı ortaya koymaktadır. Buna göre iletişim ve göç odağındaki akademik üretimde Batı merkezli bir hegemonyanın olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca ilk bakışta ilk 10 yayınevi arasında SAGE'nin ($f=506$) dominasyonunun varlığı göze çarpsa da, Taylor&Francis'in ($f=498$) alt markası Routledge ($f=115$) ile frekans değerleri toplandığında ($f=613$), adı geçen gru-

bun küresel iletişim ve göç odaklı literatürün yaklaşık yüzde 29'unu (%29) tek başına kontrol ettiğini göstermektedir.

Diğer taraftan yayınların kaynaklarına göre dağılımının işaret ettiği bir başka bulgu, ilgili konudaki akademik bilgi üretiminde İngiltere, ABD ve Avrupa menşeli mecraların egemen olduğu bir eşik bekçiliği durumunun söz konusu olmasıdır. Bu bulgu, iletişim ve göç odaklı yazının önemli ölçüde tek seslilik riski taşıdığı ve küresel ölçekteki panoramik görünümünün ise sınırlı düzeyde kaldığı şeklinde yorumlanabilir.

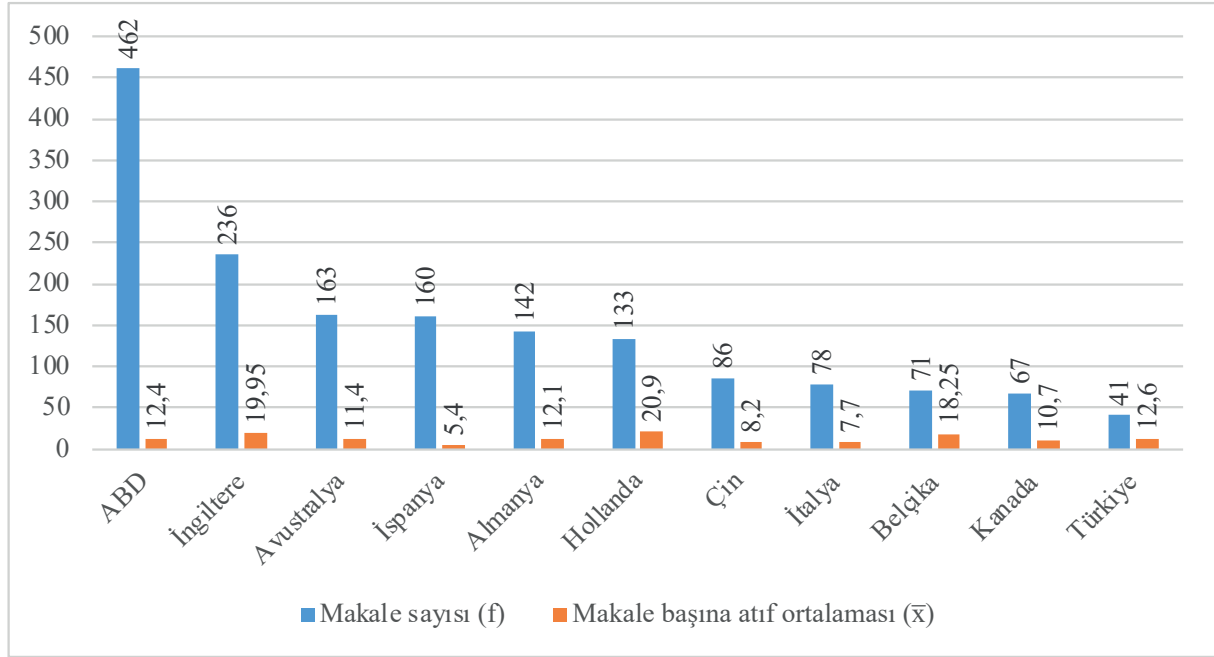
Şekil 3. Yayınların Diline Göre Dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde, ilgili literatürdeki makalelerin 11 farklı dilde yayımlandığı görülmektedir. Bu çerçevede iletişim ve göç kesişimindeki akademik bilgi üretiminde İngilizcenin ($f=1962$) çok güçlü bir dominasyona sahip olduğunu söylemek mümkündür. İngilizcenin ilgili literatürde sahip olduğu payın yüzde 92,7'ye (%92,7) karşılık gelmesi, bu dilin söz konusu alanın 'ortak dil'i konumunda olduğunu kanıtlamaktadır. Bununla birlikte bu bulgu, iletişim ve göç gibi disiplinler arası ve genelde çok kültürlülük arz eden olguların ele alındığı çalışmaların küresel ölçekte akademik dolaşıma girebilmesinin çoğunlukla İngilizce dilinde kaleme alınmasından geçtiğini de ortaya koymaktadır.⁵

Yayınların dillerine göre dağılımında Türkçe ($f=17$) ise dördüncü sırada konumlanarak belirli bir görünürlük elde etmiştir. Türkiye'nin dünyada en fazla uluslararası göçmen (transit göçmen, sığınmacı vb.) barındıran ülkeler arasında yer alma gerçeğiyle bu bulgu karşılaştırıldığında, bu rakamın sembolik kaldığını söylemek mümkündür. Zira bu durum, bu konuda çalışan Türk araştırmacıların ya ürettikleri akademik çalışmaları küresel ölçekte akademik dolaşıma sokmak için İngilizceyi tercih ettiğini⁶ ya da Türkçe dilinde yapılan yayınların WoS standartlarındaki "Communication" kategorisine girmekte zorlandığını göstermektedir.

⁵ WoS, Scopus vb. veri tabanlarında taranan kaynaklar ile çalışmaların çoğunlukla İngilizce dilinde olması da bu durumda önemli bir etkidir.

⁶ Nitekim ilgili konuda WoS veri tabanında yer alan Türkiye kaynaklı makalelere ($f=41$) de bakıldığında, bu çalışmaların çoğunlukla İngilizce dilinde yayınlandığı görülmektedir ($f=25$).

Şekil 4. Yayınların Ülkelere Göre Dağılımı ve Makale Başına Atıf Ortalaması
(Yayın Hacmine Göre İlk 10 Ülke & Türkiye⁷)

WoS veri tabanındaki iletişim ve göç odaklı makalelerin 100 farklı ülke kaynaklı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda yayınların ülkeler bazında dağılımı ve bu yayınların aldığı atıf ortalaması incelendiğinde, ülkelerin ilgili konudaki akademik bilgi üretimi hacmi ile sahip olduğu etki gücü arasında belirgin farkların olduğu saptanmıştır. Öyle ki ABD ($f=462$) ve İngiltere ($f=236$), literatürdeki toplam yayın hacminde sahip olduğu yaklaşık üçte birlik pay ile nicelik açısından hegemonyasını sürdürmektedir. Buna ek olarak İngiltere, ABD'ye göre daha yüksek atıf ortalamasıyla ($\bar{x}=19,95$) sadece yayın hacmi bakımından değil, aynı zamanda literatüre yön veren bir etkiye de sahiptir.

İlgili konuda dikkat çeken bir başka bulgu ise, yayın sayısında ($f=133$) altıncı sırada yer alan Hollanda'nın atıf ortalamasında ($\bar{x}=20,9$) etki lideri olmasıdır. Benzer şekilde Belçika da görece düşük yayın hacmine rağmen yüksek etki üreten ($\bar{x}=18,25$) bir diğer ülkedir. Bu bağlamda ABD ($f=462$), Avustralya ($f=163$), İspanya ($f=160$) ve Almanya ($f=142$) gibi ülkelerin yayın hacmi yüksek olsa da; Hollanda ve Belçika'nın ilgili konuda etki derecesinin daha önde olması, bu ülkelerin literatürün yönünü tayin eden kuramsal ve metodo-

lojik otoritesini yansıtmaktadır. Başka bir ifadeyle Hollanda ve Belçika, göç ve iletişim kesişimindeki yazında küresel ölçekte yüksek akademik karşılığı olan spesifik ve stratejik çalışmalarla bahsi geçen diğer ülkelere göre daha fazla referans merkezi olarak konumlanmaktadır.

Araştırmada bir diğer dikkat çekici bulgu da İspanya ($f=160$) ve Türkiye ($f=41$) özelinde göze çarpmaktadır. Zira yayın hacmi bakımından ilk 10 ülke arasında dördüncü konumda yer alan İspanya, görece oldukça düşük bir atıf ortalamasına sahipken ($\bar{x}=5,4$); tüm ülkeler arasında 16'ncı sırada bulunan Türkiye ($\bar{x}=12,6$), atıf ortalaması bakımından ABD ($\bar{x}=12,4$), Avustralya ($\bar{x}=11,4$), Almanya ($\bar{x}=12,1$), İspanya ve Kanada ($\bar{x}=10,7$) gibi ülkeleri geride bırakmaktadır. Bu bulgu Türkiye'nin sahadaki göç deneyiminin, ülkede üretilen akademik çıktıların niteliğine ve atıf alma potansiyeline yansıdığını göstermektedir. Diğer yandan yayın hacmi bakımından ilk 10 ülke arasında yedinci sırada konumlanan Çin ($f=86$) ise tek Batı dışı ülke olarak dikkat çekmektedir. Ne var ki listede görece düşük atıf ortalamasına sahip ülkeler arasında yer alan Çin'in ($\bar{x}=8,2$) henüz Batılı ülkelerin (Global North) etki düzeyine ulaşmadığı görülmektedir.

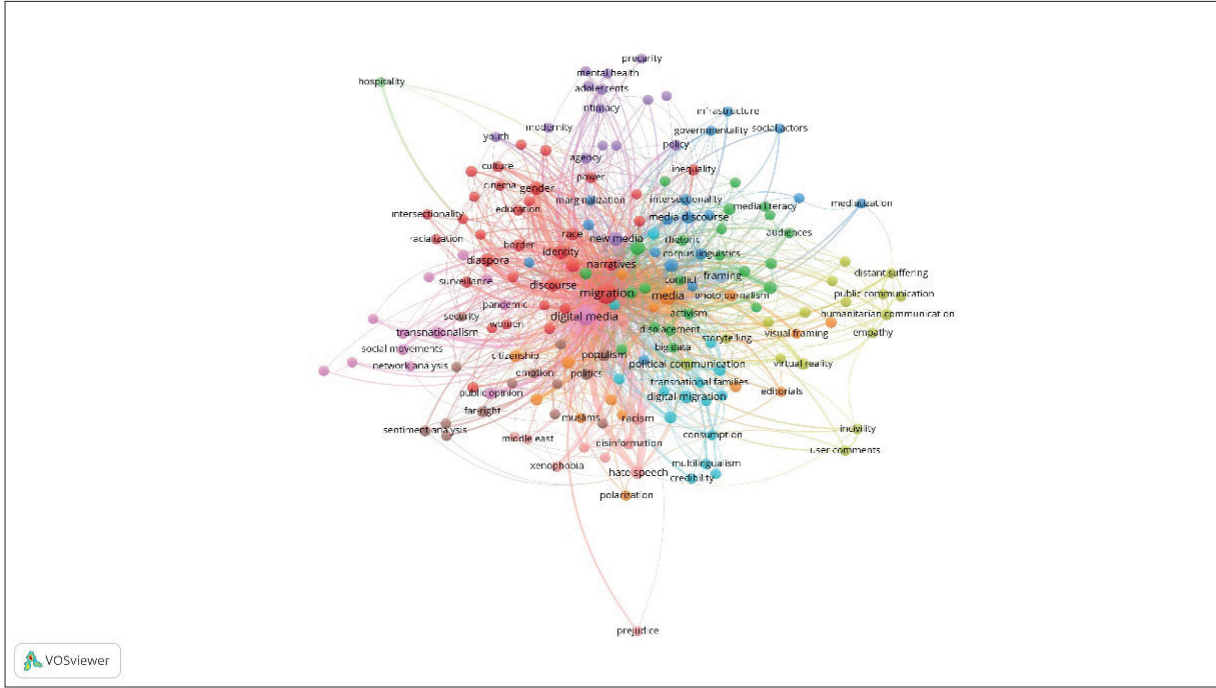
⁷ Türkiye ilk 10 ülke arasında yer almasa da (yayın hacmi bakımından 16'ncı sıradadır), ülkenin küresel panoramadaki konumunun anlaşılması bakımından analize dahil edilmiştir.

4.2. İlişkisel Analiz

Çalışmanın bu bölümünde, iletişim ve göç odaklı yazının sadece niceliksel dökümüyle yetinilmeyerek alanın entelektüel mimarisi, kavramsal katmanları ve kavramların boylamsal tematik dönüşümü ile yapısal dinamikleri ilişkisel ağ analizleriyle ortaya konulmaktadır. Başka bir deyişle bu bölümde, betimsel istatistiklerin yanıladığı “ne kadar?” sorusunun ötesinde, “kim, hangi kavramlarla, ne tür bir örüntüyle, hangi ağlar üzerinden etkileşim içerisinde?” sorularına yanıt aranmaktadır.

VOSviewer yazılımı aracılığıyla bibliyometrik haritalama teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen bu analizler, ilgili literatürdeki dağınık veriyi anlamlı kümelerle dönüştürerek alan yazının ilk

bakışta görünmeyen ağlarını deşifre etmekte ve bilgi üretimindeki örüntüleri somutlaştırmaktadır. Bu kapsamda araştırma evrenindeki toplam 2115 makaleden oluşan veri seti üzerinde yapılan bu ilişkisel çözümlemeler; Kavramsal Birlik-telik (Co-occurrence – Author keywords), Ortak Atıf (Co-citation – Cited references), Bibliyografik Eşleşme (Bibliographic coupling – Sources) ve Ortak Yazarlık (Co-authorship – Countries) olmak üzere dört ayrı eksene odaklanmaktadır. Böylece iletişim ve göç kesişimindeki çalışmaların 35 yıllık süreçteki kırılma noktaları, kavramsal dönüşümleri, yazar/ülke bağları ve ağırlık merkezleri görselleştirilerek ilgili literatürün küresel panoramasının ilişkisel boyutu ortaya konmaktadır.

Şekil 5. Kavramsal Birliktelik (Yazar Anahtar Kelimeleri) Ağı (Co-occurrence – Author Keywords)

Araştırma evrenindeki makalelerin yazarlarına ait anahtar kelimeleri üzerinden gerçekleştirilen kavramsal birliktelik analizinde, kavramsal ağı anlamlı bir çerçeveye oturtulması ve veri setindeki gürültünün (noise) en aza indirilmesi amacıyla kelimelerin en az beş kez tekrarlanma şartı (threshold ≥ 5) aranmıştır. Bu kısıtlamayla elde edilen toplamda 5240 yazar anahtar kelimesinden 220 tanesi analiz kapsamına alınmıştır. Böylece ilgili yazındaki tekil ve nadir kavramlar dışarıda bırakılarak, göç ve iletişim kesişimindeki literatürün semantik dokusu, baskın eğilimleri ve tematik ağırlık merkezleri daha belirgin biçimde belirlenerek ortaya konmuştur (Şekil 5). Haritadaki düğümlerin büyüklüğü ilgili kavramın kullanım frekansını, düğümler arasındaki mesafe ise semantik yakınlığı göstermektedir. Ayrıca çizgi kalınlıkları ise kavramların birlikte kullanılma yoğunluğunu ifade etmektedir.

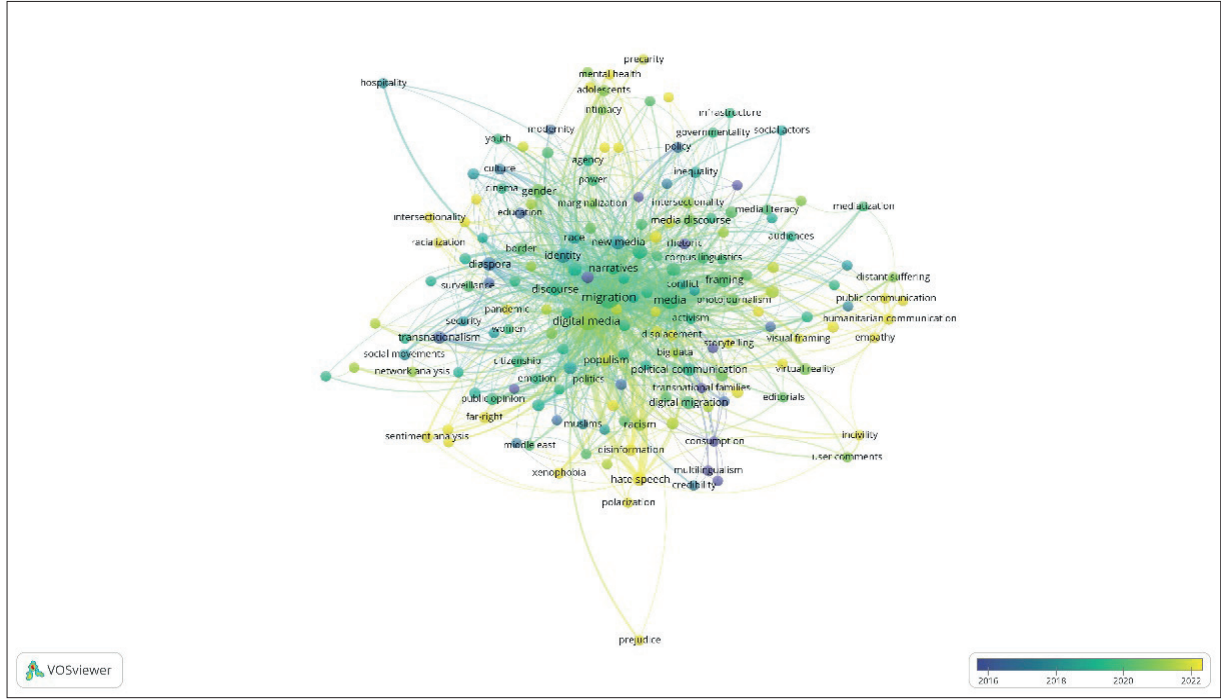
Analiz sonucunda kavramsal ağ yapısı incelendiğinde, ilgili literatürün “göç (migration)”, “medya (media)”, “dijital medya/yeni medya (digital media/new media)”, “kültürlerarası iletişim (intercultural communication)” ve “politik iletişim (political communication)” olmak üzere beş ana çekirdek etrafında yapılandığı ve bunların her birinin göç ve iletişim kesişimindeki farklı sorunsalları temsil ettiği görülmektedir. Bu bağlamda haritanın kalbinde yer alan “göç” düğümü, bilhassa “söylem (discourse)/medya söylemi (media discourse)”, “temsil (representation)” ve “çerçeveleme (framing)” düğümleriyle yoğun bir bağa sahiptir. Bu durum ilgili literatürün göçü sadece bir olgu değil, aynı zamanda medya dolayımında söylemsel olarak inşa edilen ve çerçevelenen bir temsil nesnesi olarak gördüğünü kanıtlamaktadır. Bununla beraber yine haritanın merkez düğümlerinden olan “dijital medya (dijital medya)” ve “yeni medya (new media)” düğümleri ile “sosyal medya (social media)”, “göç (migration)” ve “medya (media)” düğümleriyle çok yakın olmanın yanında “kimlik (identity)”, “kamusal alan (public sphere)”, “nefret söylemi (hate speech)” ve “dezenformasyon (di-

sinformation)” kavramlarıyla belirgin bir köprü kurmaktadır. Bu bulgu iletişim ve göç kesişimindeki literatürün, göçmenleri dijital medya dolayımında kimlik inşası, damgalama ve temsil nesnesi odağında ele aldığını kanıtlamaktadır.

Yazarların ürettiği anahtar kelimeler özelinde gerçekleştirilen kavramsal birliktelik analizinde belirgin biçimde görülen bir diğer çekidek düğüm de “kültürlerarası iletişimdir (intercultural communication)”. Bu kümenin aralarında güçlü bağları bulunduğu kavramların başında ise “kimlik (identity)”, “entegrasyon (integration)” ve “temsil (representation)” gibi kavramlar gelmektedir. Bu noktada göç olgusunun iletişim alanında farklı kültürler arasındaki etkileşim, kimliğin inşası, uyum gibi konular bağlamında da ele alındığını söylemek mümkündür.

Öte yanda “politik iletişim (political communication)” kavramına ait kümelenme de çalışmada görülen bir başka dikkat çekici bulgulardandır. İlgili kümelenme her ne kadar kopuk olsa da, oldukça keskin bir biçimde de durmaktadır. Öyle ki bu düğümün “ırkçılık (racism)”, “popülizm (populism)”, “ideoloji (ideology)” ve “dijital medya (digital media)” kümesinde de yer alan “nefret söylemi (hate speech)” gibi kavramlarla bağlarının bulunması, aslında literatürün eleştirel bir hatta da sahip olduğunu göstermektedir.

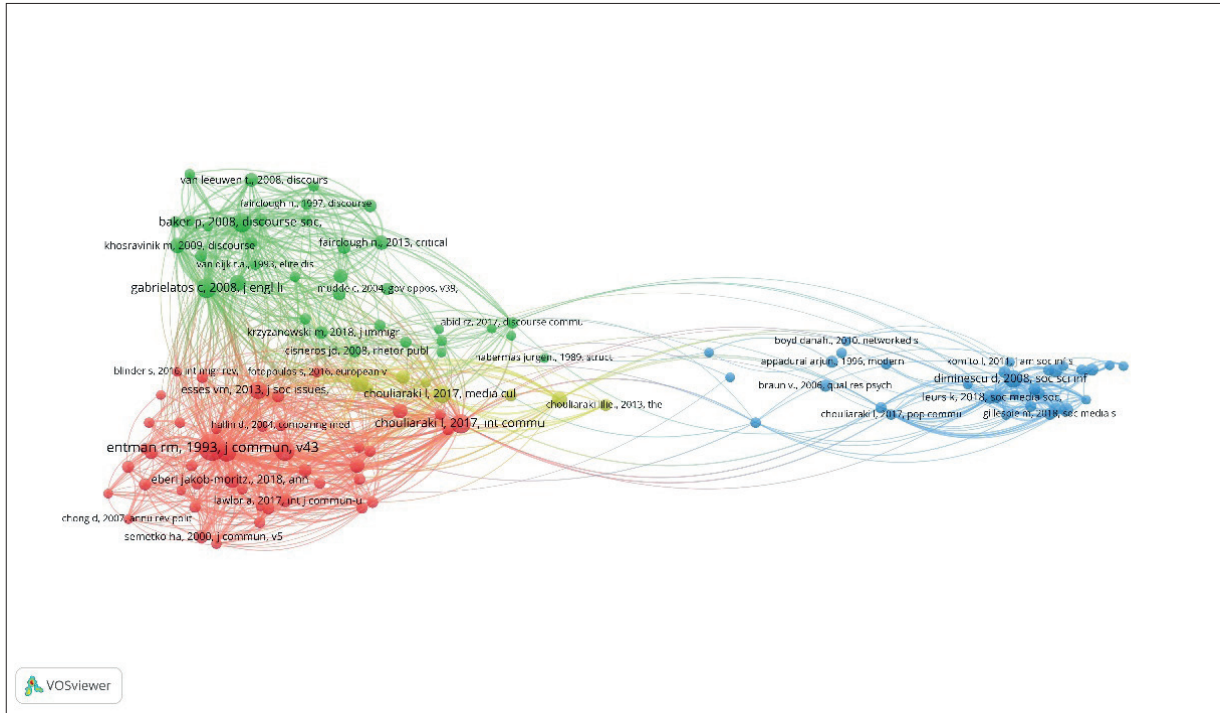
Son olarak iletişim alanında göç olgusunun hem geleneksel medya hem de yeni medya dolayımında bir kimlik inşası ve söylemsel iktidar mücadelelerinin merkezde olduğu bir çalışma konusu niteliği taşıdığını ilan etmektedir. Bununla birlikte ilgili yazında göç olgusu sadece bir toplumsal olgu veya gerçeklik değil, aynı zamanda bir kriz ve ötekileştirme sorunsalı olarak görünüm sergilemektedir. Dolayısıyla bu bilimsel haritanın, göçmenlerin sadece hakkında konuşulan nesneler olmaktan çıkarıp aynı zamanda Batı merkezli kriz anlatılarının tam anlamıyla gölgesinden kurtulamamış bir disipliner dönüşümü belgediğini söylemek mümkündür.

Şekil 6. Yıllara Göre Anahtar Kavram Analizi Ağı (Co-occurrence)

Kavramsal birliktelik analizi sonucu elde edilen bibliyometrik ağı zaman dizinli görünümü, ilgili yazındaki kavram setinin ortalama yayın yıllarını baz alarak tematik ağırlık merkezinin 2016-2022 döneminde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda skalanın başlangıcını temsil eden koyu renkli düğümlerde “kimlik (identity)”, “kültür (culture)” ve “diaspora” gibi sosyolojiye ait kavramsal kökenler egemenken, 2018-2020 aralığında literatürün odak noktası “medya söylemi (media discourse)”, “çerçeveleme (framing)”, “anlatı (narrative)” gibi inşacı kavramlara kaymıştır. Bu-

nunla birlikte haritanın en parlak ve güncel bölgelerini oluşturan 2022 sonrası döneminde ise “nefret söylemi (hate speech)”, “dezenformasyon (disinformation)”, “popülizm (populism)”, “kutuplaşma (polarization)” ve “zenofobi (xenophobia)” kavramların dominasyonu söz konusudur. Bu çerçevede iletişim ve göç kesişimindeki literatürün göç olgusunu entegrasyon, kimlik ve kültürel uyum odaklı zeminden, zamanla dijitalleşme bağlamında güvenlik, kriz nesnesi ve temsil pratikleriyle ötekileştirme tartışmalarına taşıdığını söylemek mümkündür.

Şekil 7. Ortak Atıf Analizi (Cited-references)

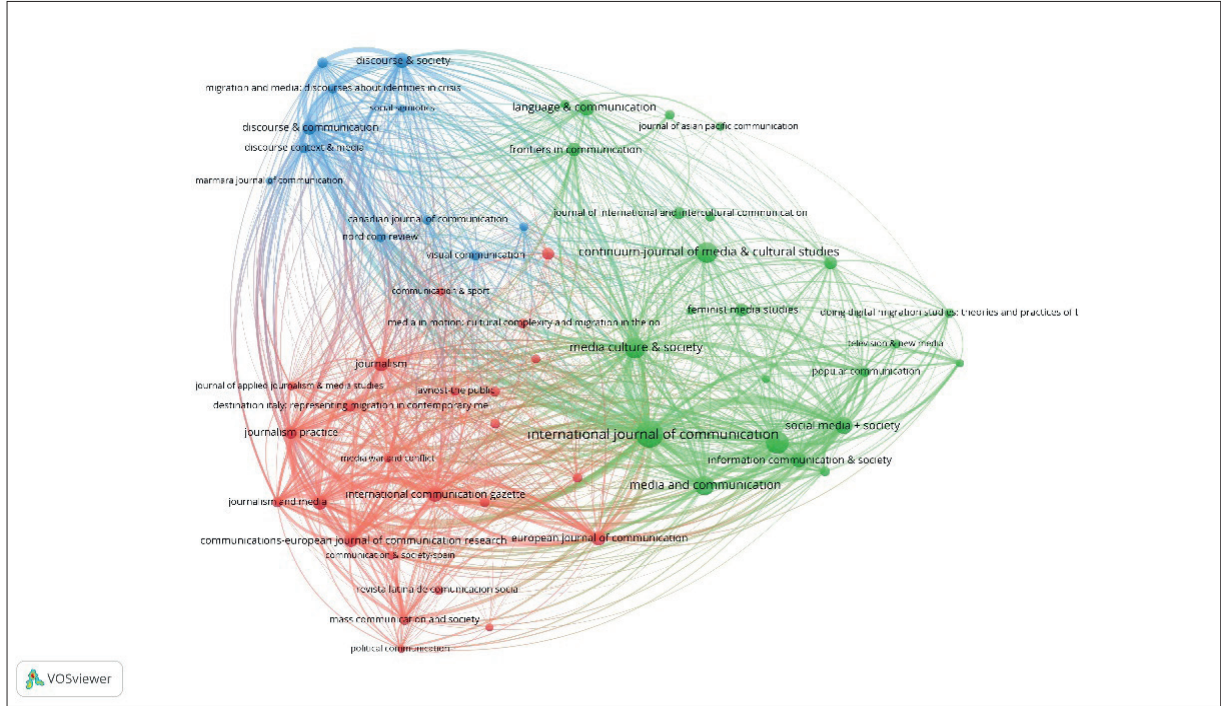
Araştırmada gerçekleştirilen ortak atıf analizinde, literatürün kuramsal iskeletini oluşturan etkili çalışmaları belirlemek ve ağdaki gürültüyü (noise) minimize etmek amacıyla bir referans gösteriminin en az 20 kere yapılmış olması (threshold ≥ 20) şartı aranmıştır. Bu filtreleme ile araştırmanın veri setindeki on binlerce referansın içinden alanın entelektüel haritasını çizen etkili yayınların kristalize edilmesi sağlanmıştır. Böylece Entman ve Van Dijk gibi otoritelerle birlikte Choularaki ve Leurs gibi isimler aynı temsil düzleminde tutularak ilgili literatürün tarihsel derinliği ile dinamizmini yansıtan dengeli bir panorama sunulmuştur.

Analiz sonucunda iletişim ve göç odaklı literatürün dört temel kuramsal ekolden beslendiği görülmüştür. Bu kapsamda haritanın en belirgin kümelerinden olan kırmızı çekirdekteki çalışmalar; konunun haber çerçevelemesi ve karşılaştırmalı medya sistemleri zemininde ele alındığını göstermektedir. Bu kümenin göç olgusunu ana akım medyada bir haber nesnesi bağlamında sorunsallaştırdığını söylemek mümkündür. Haritanın sol üst köşesinde yer alan yeşil küme ise meselenin göçe ilişkin söylem inşası ve göçmen grupların

medya aracılığıyla ötekileştirilmesi odağında ele alındığını belgelemektedir.

Öte yandan ortak atıf analizi sonucunda elde edilen ağda dikkat çeken bir diğer bulgu, diğer kümelerle köprü görevi gören ve göçün iletişim boyutuna odaklanan sarı renkli kümedir. Bu kümede ise iletişim ve göç kesişimindeki literatürün konuyu aynı zamanda etik, kamusal alan ve insani iletişim perspektifinden ele aldığını ortaya koymaktadır. Ağın en sağında yer alan mavi harita ise, ilgili yazında göç olgusunu dijital iletişim bağlamında tartışıldığı güncel bir zemini göstermektedir. Öyle ki bu kümede öne çıkan çalışmalar; göç olgusunun dijitalleşme, ulusötesilik ve yeni medya/sosyal medya pratikleri üzerinden okunduğunu gözler önüne seren bir kuramsal bloğa işaret etmektedir.

Haritanın genel yapısı göz önünde bulundurulduğunda, iletişim ve göç odaklı literatürün kırmızı-yeşil kümeler ve mavi küme olmak üzere iki ayrı kanatta yoğunlaştığını; bu iki kanat arasındaki geçişin ise sarı küme üzerinden sağlandığı değerlendirilebilir.

Şekil 8. Kaynakların Bibliyografik Eşleşme Analizi (Bibliographic Coupling - Sources)

Çalışmada kaynakların bibliyografik eşleşme analizi kaynaklar odağında yapılmıştır. İlgili yazının dergiler bazında amiral gemilerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu analiz kapsamında, her bir kaynağın en az 10 makale (threshold ≥ 10) barındırması şartı aranmıştır. Böylece hem çeşitliliğin korunması hem de yapısal kümelerin netleşmesi sağlanmıştır. Bu çerçevede araştırmada 329 kaynaktan 59'u analiz edilmiştir. Bununla birlikte mecraların literatürdeki ağırlıklarını ölçmek için ise Toplam Bağ Gücü (Total Link Strenght) metriği kullanılmıştır. Bu metrik, bir kaynağın diğer kaynaklarla ne düzeyde ortak kaynakça yoğunluğuna sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle bir kaynağın metrik değeri, o kaynağın alanın merkezinde veya ana akım tartışmaların göbeğinde olup olmadığını ifade etmektedir.

Analizde elde edilen ağ haritası (Şekil 8) incelendiğinde; bu dergilerin sadece en fazla yayının olduğu mecraları değil, aynı zamanda hangi dergilerin benzer entelektüel havuzdan beslendiği de görülmektedir. Buna göre iletişim ve göç odaklı literatürün dijital medya ve toplum (dijital sosyoloji), habercilik ve politika/siyasal yapı ve eleştirel söylem ve dilbilim temalı üç ana kümede yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Buna göre birinci temayla ilgili yeşil kümede başı çeken "International Journal of Cummmunication", "Media, Culture &

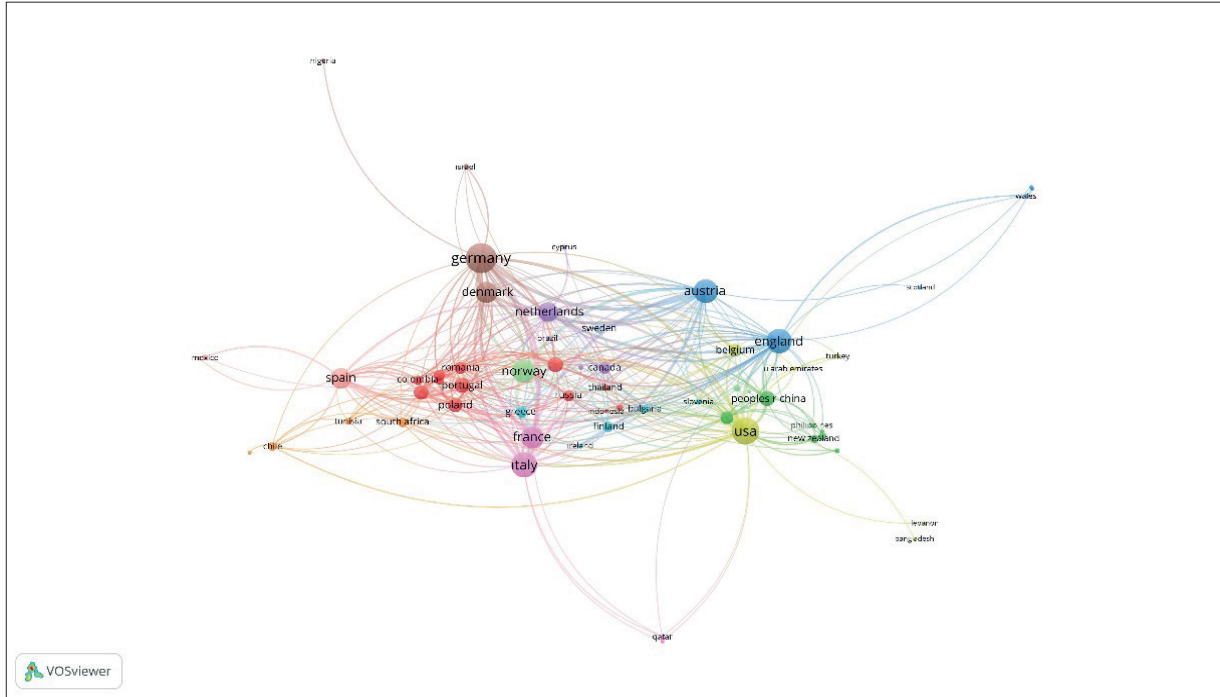
Society", "New Media & Society" ve "Social Media + Society" gibi yüksek TLS değerine sahip dergiler, literatürdeki göç olgusuna dair yeni medya, dijital dönüşüm ve toplum eksenindeki tartışmaların ana referans çerçevesini çizmektedir. Bununla birlikte "International Journal of Communication" dergisinin, ağın en büyük çekirdeğinde yer alması ise, bu derginin ilgili konuda sadece yüksek yayın hacmine sahip olduğunu değil, aynı zamanda kırmızı ve yeşil küme arasında bir köprü kurduğunu da kanıtlamaktadır.

Diğer taraftan kırmızı renkteki kümeye ait "Journalism", "Journalism Practice", "Political Communication" ve "International Communication Gazette" gibi dergilerin oluşturduğu blok; göçün daha çok kurumsal medya pratikleri, haber üretim süreçleri ve siyasal yapılar odağında işlendiğini kanıtlamaktadır. Öyle ki bu kümenin, literatürdeki göç olgusunun çerçeveleme, temsil pratikleri, söylem vb. odağında bir haber nesnesi olarak ele alındığını da ortaya koyduğunu söylemek mümkündür.

Son olarak üçüncü temanın kapsadığı ve haritadaki mavi kümeyi temsil eden blokta ise "Discourse & Society", "Discourse & Communication" ve "Language & Communication" dergileri başı çekmektedir. Bu kendi içlerindeki semantik yakınlığa karşın, diğer bloklarla aralarındaki mesafe, eleştiri-

rel söylem geleneğinden beslenen çalışmaların oldukça kapalı ve rafine bir referans ağına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Türkiye’den bir dergi olan “Marmara Journal of Communication (Marmara İletişim Dergisi)” ise mavi ve kırmızı kümeler arasındaki bir geçiş bölgesinde yer

almaktadır. Bu durum, söz konusu derginin hem eleştirel söylem analizi hem de genel gazetecilik çalışmalarına referans veren bir kaynakça yapısına sahip olduğunu ve böyle bir yapıyla küresel ağa eklemlendiğini göstermektedir.

Şekil 9. Ortak Yazar – Ülkeler Analizi (Co-authorship – Countries)

Araştırmada gerçekleştirilen ortak yazarlığın ülkeler odağındaki analiziyle iletişim ve göç kesişimindeki literatürün akademik etkileşim profilinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ilk olarak semantik ve yapısal gürültüyü (noise) minimize etmek ve sadece istikrar taşıyan kurumsallaşmış iş birliği örüntüsü sergileyen aktörlere odaklanmak hedefiyle, 107 ülke içerisinde en az beş (threshold ≥ 5) ortak yayına sahip 60 ülke analiz edilmiştir. Ayrıca analizde ülkeler arasındaki Toplam Bağ Gücü (TLS) metriği de temel bir ölçüt olarak esas alınmış; böylece küresel ölçekteki göç ve iletişim odaklı yazının stratejik ortaklık ve entelektüel akış düzeyi saptanarak bir ülkenin bu ağdaki toplam ağırlığı belirlenmiştir.

Analiz sonucunda elde edilen ağ incelendiğinde (Şekil 9), iletişim ve göç kesişimindeki literatürün birbirine güçlü bağlarla eklenmiş birkaç büyük çekim merkezi etrafında kümelendiği görülmektedir. Haritadaki ülkelerin toplam iş birliği hacmini temsil eden düğüm büyüklükleri ile

ortak yayın yoğunluğunu ifade eden çizgilerin kalınlığı göz önünde bulundurulduğunda üç ayrı küme dikkat çekmektedir. Buna göre en yoğun iş birliği alanını gösteren sarı kümede Almanya, İspanya, İtalya ve Fransa gibi Kıta Avrupası ülkelerinin dominasyonu söz konusudur. Kümenin bu görünümü, Avrupa Birliği içindeki akademik fonların ve bölgesel yakınlığın muhtemel bir sonucu olarak göç araştırmalarında ortak bir Avrupa perspektifinin üretildiğini düşündürmektedir. Bilhassa Almanya, İspanya ve görece Danimarka'nın baskın profili, bu ülkelerin söz konusu kıtadaki göç tartışmalarında öncü rol üstlendiklerini doğrulamaktadır.

Haritanın sağ kısmında yer alan sarı ve yeşil kümeleri ise ABD ve Çin'in domine ettiği görülmektedir. Bu blokta en göze çarpan durum ise ABD'nin hem Çin hem de İngiltere ile güçlü görünen bağlarıdır. ABD'nin bu görünümü, bu ülkeyi ilgili yazının adeta küresel moderatörü konumuna taşıdığını söylemek mümkündür. Ayrıca Çin'in

bu ağdaki belirgin varlığı, göç ve iletişim odaklı literatürde sadece Batı eksenli değil, aynı zamanda Asya eksenli bir veri üretiminin başladığını ortaya koymaktadır.

Son olarak İngiltere ve Avusturya düğümlerinin başını çektiği mavi kümede, aynı zamanda bu ülkelerin Belçika ve İskoçya ile kendi aralarındaki bağlar öne çıkmaktadır. Bununla birlikte İngiltere'nin haritanın genelinde hem Kıta Avrupası bloğu hem de Amerika-Asya hattı ile bir köprü görevi görmesi durumu ise, ülkenin küresel ağı en yüksek bağlantı gücüne sahip ülkelerden biri olduğunu göstermektedir.

Öte yandan Türkiye'nin haritadaki durumuna bakıldığında İngiltere ve Çin düğümlerinin arasındaki yeşil/mavi bölgeye yakın bir noktada konumlandığı görülmektedir. Bu durum söz konusu ülkedeki göç ve iletişim kesişimindeki literatürün salt yerellikle karakterize olmadığını, aksine Avrupa ve Asya aksıyla bağları üzerinden küresel ağa belirli ölçüde entegre olabildiğini göstermektedir. Bunun dışında Nijerya, Arjantin, Şili, Lübnan ve Bangladeş gibi ülkelerin ise küresele ağa genelde tek bir merkez üzerinden bağlı olduğu, haritada dikkat çeken bir diğer durumdur. Bu da ilgili alan yazının uluslararası niteliğine rağmen, halen Küresel Kuzey'in Küresel Güney'e nispetle hegemonyasını temsil etmekte ve güneyli ülkelerin ancak kuzeyli merkezlerin eşik bekçiliğinden geçerek küresel sisteme dahil olabildiğini belgelemektedir.

Sonuç ve Tartışma

İletişim ve göç kesişimindeki küresel literatürün 35 yıllık serüvenini kapsayan bu çalışma, bibliyometrik analiz yöntemiyle araştırma evrenindeki 2115 (N=2115) makalenin çok boyutlu ağ parametreleri bağlamında deşifre edilmesine dayanmaktadır. Literatürde daha dar zaman aralıklarına, belirli coğrafi bölgelere ve spesifik kavramlara/konulara odaklanan çalışmalar (Camacho Estrada ve diğerleri, 2026; Zulianto ve diğerleri, 2025; Jiang ve diğerleri, 2024; Li ve diğerleri, 2024; Çelik, 2023) mevcut olsa da bu araştırma 1991-2026 (Nisan) dönemini kapsayan projeksiyonuyla alanın makro-yapısal dönüşümünü ortaya koymaktadır. Analiz kapsamında uygulanan filtrelemeler (eşik değer kısıtlamaları) ve Toplam Bağ Gücü (TLS) metriğiyle, iletişim ve göç konularının her ikisine odaklı çalışmaların yayınlandığı mecralar ve kuramsal iskeleti ifade eden ortak atıf (co-citation) ağları

daha rafine bir biçimde görülmüştür. Çalışmada elde edilen bulgular, genel itibarıyla ilgili yazının odağının uyum ve kimlik, kitle iletişimi/geleneksel medya merkezli çerçeveleme ve söylem inşası paradigmasından, yeni medya ve dijital kamuoyu bağlamında nefret söylemi, ötekileştirme, kimlik müzakereleri, güvenlikleştirme ve kriz aksına doğru yapısal bir dönüşüm geçirdiğini belgelemektedir.

Araştırmada yayın hacmine ilişkin elde edilen veriler ile literatürdeki çalışmaların bu konuda elde ettiği bulgular kimi zaman örtüşürken, bazı noktalarda da ayrıştığı görülmektedir. Buna göre Jiang vd.'nin (2024) yeni medya ve kültürlerarası uyuma odaklanan çalışmalarında, literatürdeki yayın sayısının 2017'den itibaren ivme kazandığı ve tepe noktasının ise 2021 yılı olduğu belirtilirken; Çelik (2023) de sosyal medyada yabancı düşmanlığı görünümü eksenindeki literatürün 2018-2023 döneminde keskin bir artış yaşadığına ve bu artışın zirve noktasının ise 2021 yılı olduğuna dikkat çekmektedir. Benzer şekilde Camacho Estrada vd.'nin Latin Amerika bölgesine odaklanan çalışmalarında da, yayın hacmi artış trendinin 2019 yılında başladığı, 2022-2023 döneminde ise bu artışın zirve noktasına ulaştığı saptanmıştır (Camacho Estrada ve diğerleri, 2026). Bu araştırma ise söz konusu sıçramaları zamansal yakınlık bakımından teyit etmekle beraber –ki bu çalışmada tepe noktası 2019 yılıdır, artışın sadece konjonktürel temelli olmadığını, dijitalleşmeyle beraber konunun entelektüel düzlemde bir genişleme içine girdiğini ortaya koymaktadır. Bu noktada veri seti genişliğinin konjonktürel dalgalanmaları yansıtmak bakımından etkili olduğu söylenebilir.

Li vd. (2024) ile Çelik'in (2023) araştırmalarında odaklanılan nefret söylemi, yabancı düşmanlığı (zenofobi) ve ötekileştirme temaları, bu çalışmada 2020 yılı sonrası literatürü domine eden en güncel (sarı) düğümler olarak görülmektedir. Çelik'in (2023) araştırmasında saptanan virüs taşıyıcısı yabancı imgesi gibi spesifik bulgular ise, bu araştırmanın kavramsal ağ haritasında güvenlik ve göçmen krizi, popülizm, İslamofobi, zenofobi gibi temalarla birleşerek göçün ve göçmenin sosyal bir olgudan politik bir meseleye (sorun) dönüşüğünü kanıtlamaktadır.

Çalışmada ülkeler bazında yayın hacmi ile ilgili bulgular ele alındığında, Jiang vd.'nin (2024) bu konuda saptadığı yayın hacminde ABD liderliği bulgusunun doğrulandığı söylenebilir. Ancak bu araştırma, literatürdeki bölgesel sınırlılığa

dayalı çalışmaların (örneğin Camacho vd.'nin Latin Amerika odaklı çalışması) aksine, küresel ağın asıl kuramsal iskeletinin Almanya, İspanya, İngiltere arasındaki iş birliğiyle taşındığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte ortak atıf analizi haritasında görülen eleştirel söylem yaklaşımının baskınlığı ise, Li vd.'nin (2024) ele aldığı marjinalize edilmiş grupların temsili konusunun halen Batı merkezli bir teorik düzlemde tartışıldığını göstermektedir. Nitekim bu veri setindeki makalelerin büyük bir kısmının İngilizce dilinde yazılmış olması ve atıf ortalaması bakımından da Batılı ülkelerin dominasyonu, ilgili literatürdeki hegemonyayı gözler önüne sermektedir. Öyle ki Batılı ülkelerin atıf dominasyonu, sadece yayın sayısı bakımından değil; aynı zamanda kuramsal meşruiyetin Batılı otoriteler tarafından onaylanmasıyla da pekişmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, sadece iletişim ve göç odaklı yazının nicel/istatistiksel dökümünü belgelemekte, aynı zamanda iletişim alanındaki kuramsal omurganın epistemolojik dönüşümünü de deşifre etmektedir. Öyle ki hem kavramsal birliktelik hem de ortak atıf analizleri sonucunda ortaya çıkan haritalama örüntüleri, ilgili literatürün özellikle son yıllarda göçün ve göçmenin dijital kriz nesnesine dönüştürülmesi, popülizm ve nefret söylemi eksenli bir dönüşüm yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu durum ise iletişim disiplinindeki geleneksel teorik yaklaşımların ve çerçevelerin artık yatay, dağınık ve algoritmik işleyen yeni medya ekosistemini açıklamada ve anlamlandırmada yapısal bir yetersizlikle karşı karşıya kaldığını kanıtlar niteliktedir. Bununla birlikte araştırmanın iletişim ve göç odaklı yazına ilişkin sunduğu panorama, göçün artık geleneksel medyada temsil edilen bir nesne olmaktan çıkıp dijital kamusal alanda dezenformasyon, ötekileştirme ve damgalama pratikleriyle sürekli yeniden üretilen bir kriz nesnesine dönüştüğünü belgelemektedir. Bu yönüyle çalışma ilgili yazının teorik düzlemdeki küresel panoramasını ortaya koymakla beraber, göç olgusuna dijital medya ekosistemi ekseninde kimlik/aidiyet, ötekileştirme, güvenlikleştirme, popülizm ve nefret söylemi çerçevesinde yeni kuramsal açıklamalar getirilebileceğini de göstermektedir.

Öte yandan Zulianto vd.'nin çalışmalarında dile getirdikleri disiplinler arası ve sosyal politiklara yön veren araştırma ihtiyacı, bu araştırmanın vardığı genel sonuçla da örtüşmektedir. Dolayısıyla gelecekteki araştırmaların göç meselesini daha

kapsayıcı perspektifle ve bilhassa dijital kamusal alanda popülizm ve nefret söylemi, sosyal medyada kurulan topluluk ilişki ağları ve göçmenlerin dijital özneleşme süreçleri bağlamında ele alınması önerilmektedir.

Extended Abstract

Migration is a multifaceted phenomenon in terms of both its origins and its consequences. Indeed, this phenomenon corresponds not merely to a physical relocation but to a process in which language/discourse, identity, and representation are reconstructed. These mobilities, which pave the way for the encounter of differences, also bring to the fore the analysis of how meanings are understood, framed, and transformed within different boundaries. Therefore, the discipline of communication holds central importance in making sense of this process. Based on such an approach, this study problematizes the panorama of global literature at the intersection of communication and migration. In this context, the research aims to conduct a comprehensive global analysis of the relevant literature, focusing on the interdisciplinary interaction between these two distinct fields.

The research aims to holistically reveal the global panorama of scientific publications in the form of articles focused on communication and migration, published in the Web of Science (WoS) database between 1991 and 2026 (April). Within this framework, the quantitative data obtained are first presented descriptively, and then the theoretical architecture and thematic transformation of the subject over time are deciphered using the bibliometric mapping technique. Although bibliometric studies related to the fields of migration and communication exist in the literature (Camacho Estrada ve diğerleri, 2026; Zulianto ve diğerleri, 2025; Li ve diğerleri, 2024; Jiang ve diğerleri, 2024; Çelik, 2023), there is a lack of a comprehensive study that focuses directly on the intersection of these two disciplines at a macro level, covers a wide time interval, and offers relational analytical depth. This study is significant as it fills the aforementioned gap by presenting the current panorama of global literature on the relevant subject.

When the general profile of existing bibliometric studies in the literature is examined, differences in terms of scope, time interval, research universe, dataset, or focused subject come to the fore

compared to this research. Literature studies focus either on specific geographies (such as Latin America), specific groups (migrant workers, international students, marginal/disadvantaged groups), or specific subjects (xenophobia, intercultural adjustment/integration). Therefore, this situation highlights the original value of this research in terms of handling the panorama of global literature at the intersection of communication and migration over approximately 35 years through multi-dimensional network analyses in a holistic manner.

In this study, the bibliometric analysis technique, one of the quantitative research methods, was adopted to reveal the panorama of global literature focused on communication and migration in the WoS database. This method, which has become a trend in recent years in processing and evaluating large amounts of scientific data thanks to variables such as the development, accessibility, and ease of use of databases like WoS, Scopus, and Google Scholar along with tools like R and VOSviewer (Passas, 2024; Doulani, 2021), offers significant contributions to discovering the intellectual architecture of a specific field by examining its knowledge production characteristics (author, institution, country, citation, co-authorship, co-citation, conceptual co-occurrence, etc.).

The data collection process was conducted on April 30, 2026. Although searches had been performed at earlier dates and a sufficient amount of data had been reached, data obtained from the search on the specified date were included in the analysis to reach the most up-to-date data due to the dynamic structure of the database. No time interval or language restrictions were applied to reveal the global panorama of the relevant literature, and a dual-layer filtering strategy was followed to increase the precision of the dataset obtained from the search. In this context, based on Boolean logic, keywords related to the phenomenon of migration ("migration" OR "asylum seeker*" OR "refugee*") were combined with concepts/keywords related to the communication discipline ("communication" OR "media" OR "new media" OR "social media" OR "digital media") using the "AND" operator. Subsequently, to prevent publications in fields outside of communication studies/sciences from being included in the dataset, the WoS category was filtered as "Communication" and the document type as "Article". Thus, the aim was to reach the most refined

and directly relevant cluster of the literature, and a total of 2,115 (N) bibliographic datasets (Full Record and Cited References) suitable for analysis were obtained.

Before the data obtained in the research were transferred to the VOSviewer (Version 1.6.20) program, they underwent a "Thesaurus" (Dictionary of Synonyms) process with the help of Microsoft Excel to ensure the construct validity of the analysis and the reliability of the analysis by classifying the data consistently. At this stage, besides resolving the confusion arising from spelling differences ("Identity"→"identity"), synonymous terms/words were standardized by assigning them to a single keyword ("digital communication"→"digital media", "mass media"→"media", etc.). Additionally, to provide the bibliometric network maps obtained through VOSviewer with a more refined and understandable structure, terms such as "social media", "alternative media", "internet", and "online platforms" were merged under the upper concept of "digital media"; while concepts such as "forced migration", "immigrant", "refugee", "migrant workers", and "asylum seeker" were merged under "migration." Thus, by considering the disciplinary common denominators of terms expressing different technical and conceptual layers of the same phenomenon, frequency splitting was prevented, and the aim was to ensure that the node weights in scientific mapping reflected reality and visual readability was increased.

Although this research claims to present a global panorama of the literature at the intersection of communication and migration, it has some limitations. At this point, first, by limiting the dataset to WoS, studies in other indices such as Scopus and Google Scholar were excluded. Furthermore, filtering the analysis with the "Communication" category prevented publications containing subjects related to communication but classified in different disciplines from being included in the dataset. Additionally, the fact that the data for 2026 only covers the first four months represents another limitation of the research in terms of fully reflecting the total publication and citation performance of this year.

In the study, two basic analyses, descriptive analysis and relational analysis, were applied to the dataset. In the first stage, data refined with a dual-layer filtering strategy were exported from WoS and interpreted by being tabulated to show

the distribution of publications by years (Figure 1), WoS indices (Table 1), the top 10 sources with the highest publication volume (Figure 2), languages (Figure 3), the top 10 countries by publication volume and average citation per article (Figure 4), and relevant disciplinary categories (Figure 5). In the second stage, relational analysis of the dataset was performed using VOSviewer software. In this framework, the intellectual architecture of the field was deciphered through network maps obtained by applying Conceptual Co-occurrence (Author keywords), Co-citation (Cited references), Bibliographic Coupling (Sources), and Co-authorship (Countries) analyses to the data.

The findings document that the focus of the relevant literature has undergone a structural transformation from the paradigm of identity and adjustment, traditional media-centered framing, and discourse construction toward the axis of hate speech, identity negotiation, migration crisis, securitization, and populism in the context of new media and the digital public sphere. Furthermore, the co-citation analysis shows that the theoretical backbone of the literature at the intersection of communication and migration has a critical discourse-oriented dominance and that new theoretical blocks on the axis of digitalization are gradually starting to form. At this point, it is possible to say that the Western-centered hegemony in the relevant field persists. Similarly, in the cooperation networks by country, it was found that Western countries such as the USA, Germany, the UK, and Spain are the leading countries; additionally, it was noted that Turkey is integrated into the ecosystem as a critical bridge actor in this network map. Consequently, this research reveals that communication studies position migration not only as a social phenomenon but also as a "crisis object" that needs to be addressed and managed within the context of media and the digital public sphere.

Kaynakça

- Camacho Estrada, S., López Zurita, H., Valencia Núñez, E., & Trujillo Ronquillo, D. (2026). Media representation of Venezuelan migrants in Latin America: bibliometric analysis of pre- and post-pandemic studies. *VISUAL REVIEW. International Visual Culture Review Revista Internacional De Cultura Visual*, 18(3), 117-134. <https://doi.org/10.62161/revvisual.v18.6038>
- Chambers, I. (2019). *Göç, Kültür, Kimlik*. (İ. Türkmen, & M. Beşikçi, Çev.) Ayrintı Yayınları.
- Çelik, F. (2023). Mapping Research on Xenophobia
- Increasing Visibility with Social Media: A Bibliometric Analysis. *Journal of Media and Religion Studies*, 6(2), 57-76. <https://doi.org/10.47951/mediad.1391213>
- de Haas, H., Castles, S., & Miller, M. J. (2022). *Göçler Çağı - Modern Dünyada Uluslararası Nüfus Hareketleri*. GAV Perspektif Yayınları.
- Dirik, D., Eryılmaz, İ., & Erhan, T. (2023). Post-truth kavramı üzerine yapılan çalışmaların VOSviewer ile bibliyometrik analizi. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), 164-188. <https://doi.org/10.54733/smar.1271369>
- Doulani, A. (2021). A bibliometric analysis and science mapping of scientific publications of Alzahra University during 1986–2019. *Library Hi Tech*, 39, 915-935. <https://doi.org/10.1108/LHT-06-2020-0131>
- Erhard, L., Heiberger, R. H., & Windzio, M. (2022). Diverse Effects of Mass Media on Concerns about Immigration: New Evidence from Germany, 2001–2016. *European Sociological Review*, 38(4), 629-647. <https://doi.org/10.1093/esr/jcab063>
- International Organization for Migration [IOM]. (2026). *World migration report 2026*. <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2026>
- Jiang, M., Ahmad, A. L., & Aziz, J. (2024). New media and cross-cultural adaptation: A bibliometric analysis using VOSviewer. *e-Bangi: Journal of Social Sciences & Humanities*, 21(1), 275-285. <https://doi.org/10.17576/ebangi.2024.2101.24>
- Li, C., Ali, M., Rizal, A., & Xu, J. (2024). Bibliometric analysis of global media representations of marginalized groups. *e-Bangi: Journal of Social Sciences & Humanities*, 21(4), 357-371. <https://doi.org/10.17576/ebangi.2024.2104.29>
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: The main steps. *Encyclopedia*, 4(2), 1014-1025. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia4020065>
- ScienceDirect. (2026, 5 2). ScienceDirect Web Sitesi: <https://www.sciencedirect.com/topics/computer-science/boolean-logic>
- Selva, C., & Recordà, A. (2018). Spanish youth is emigrating: A bibliometric approach to the media coverage. *PLoS ONE*, 13(6), 1-24. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0198423>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs [UN DESA]. (2026). *International migrant stock 2024*. Data set (Erişim tarihi: 25.04.2026). <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>
- Zulianto, M., Budiono, A., Nanda, I., Ramadhan, I., Masduki, D., Triyono, B., & Indriawati, P. (2025). The social media of migrant workers: A bibliometric analysis. *Salud, Ciencia Y Tecnología*(5), 1-18. <https://doi.org/10.56294/saludcyt20251890>